

FL. N. NĂSTASE

Se ridică ceața...

piesă în două acte
(zece tablouri)

Personajele

CERNEA, activist de partid

IULIA, soția lui Cernea

ANDREEA, studentă, fiica lor

STAMATESCU ȘERBAN, inginer proiectant

ELENA, inginer, soția lui Stamatescu

TUDOR, prim-secretar al comitetului județean de partid

MATEI, directorul Combinatului

BEJAN, inginer constructor

PASCU, inginer cu problemele de pro-

tecția muncii

ȚONEA PAMFIL, procuror

MAREȘ

ȘTIRBEI

COZMA

POPOVICI

O BĂTRÎNĂ

SECRETARA LUI MATEI

UN DOCTOR

UN OFIȚER (comandantul trupelor de pompieri)

} profesori

ACTUL I

Tabloul 1

Ne aflăm într-o încăpere spațioasă, cu o bibliotecă bogată, birou de lucru pe care stau așezate în ordine vrafuri de hirtii, o veioză mare, telefon, o tavă cu sticlă cu apă și pahare. O canapea și două fotolii completează mobilierul. În fața biroului se află un scaun. Din încăpere, o ușă duce spre vestibul, alte două, spre două dormitoare.

E ora patru-cinci dimineața. Cernea, un om în vîrstă de aproape 50 de ani, de statură mijlocie, bine legat, figură blindă, intră șchiopătînd în birou. Peste pijamaua de mătase poartă un halat de casă vișiniu. Aprinde veioza de pe birou, se freacă la ochi, apoi se așază într-un fotoliu. Își masează

genunchiul drept. Se ridică. Din unul dintre sertarele biroului scoate un tub cu medicamente. Își toarnă apă, din sticla de pe masă, într-un pahar, și ia o pastilă. Face încet câțiva pași și iar se așază. E puțin agitat, din cauza durerii care-l sâcâie. Din nou își masează genunchiul.

Încet, intră soția sa, Iulia — o femeie în jurul a 45 de ani; statură potrivită, părul bogat strîns într-un coc. Este îmbrăcată cu un capot lung.

IULIA : Ce-i cu tine, Ștefane? Ți-a pierit de tot somnul?

CERNEA : Genunchiul, Iulia! Cred că nici medicamentele nu mai ajută. Se vede că m-am obișnuit cu ele.

IULIA : Boala ta veche. Cum vine frigul, cum începe să te sâcâie.

CERNEA : S-a cuibărit în oase. Ține să-mi amintescă de timpul cînd lucram în subteran.

IULIA : Poate ar fi mai bine să rămii azi în casă și să chem doctorul. Niște infiltrații și căldura îți vor face bine.

CERNEA : Nici vorbă! (Se ridică încet și încearcă iar să meargă. Șchioapătă. Iulia se apropie să-l sprijine.) Lasă-mă, lasă-mă singur, trebuie să-l scot din amorțea! (Merge așa, dintr-o parte în alta a încăperii.) Printre altele, astăzi trebuie să particip la festivitatea de decorare a celor întorși de la „europene“, iar diseară v-am promis, ție și Andreei, să mergem la Național!

IULIA : Ei, lasă Naționalul! Altă dată! Să-ți mai treacă piciorul. În starea asta, oricum nu vei putea merge.

CERNEA : I-am promis Andreei că mergem la premiera *Fluturului pe lampă*. Și așa ieșim destul de rar împreună.

IULIA : Andreea va înțelege. N-o să se întimple nimic dacă nu vom merge la premieră. O să vedem spectacolul altă dată. Nu-i nici o grabă. (Se uită la ceasul din perete.) Abia-i cinci. Încearcă să te mai odihnești.

(Deodată, sună telefonul. Pare de o stridență stranie, în dimineața timpurie. Iulia privește speriată spre Cernea, apoi spre telefon. Rămîne șintuită locului, în timp ce Cernea, șchiopătînd, grăbește, totuși, spre telefon. Se așază cu prudență pe scaunul din fața biroului. Ridică receptorul.)

CERNEA : Da, eu. Bună dimineața, tovarășe Vlad. Da, de mult. Nu m-au lăsat durerile de la picior. Da, iar. (Mirat, cu voce tare, după o mică pauză.) Cum? Nu-i posibil, abia a fost montat! (Se ridică, sprijinindu-se de birou, crispîndu-se și de durere și de vesteja pe care o află. Ascultă cu luare-aminte.) Cunoșc, cum să nu... Da, da. Bine, sigur că da. Mă pregătesc și plec imediat! (Iar ascultă.) Voi lua toate măsurile ce le cred de cuviință. Da... Va fi nevoie de o anchetă amănunțită!

Da, știu... Mă voi strădui să fac tot ce-i posibil, tovarășe Vlad. Da, cum ajung acolo, vă voi informa cu toate amănuntele și măsurile stabilite. Ia revedere! (Pune receptorul în jurcă. Vine iar în mijlocul încăperii.) Nu pot să cred că-i așa!

IULIA (apropiindu-se, îngrijorată) : Ce-i, Ștefane? Ce s-a întîmplat?

CERNEA : Ceva foarte grav, Iulia... Mai ai ceva țigări în rezervă?

IULIA : Țigări, așa de dimineață?

CERNEA : Simt că o țigară m-ar calma, mi-ar ordona gîndurile care vin de-a valma! Te rog să mă ajuți, plec la Galați! (Face câțiva pași.) S-a întîmplat o mare nenorocire, o explozie la furnal! (Se agită, mai face câțiva pași, șchiopătînd.) Cum de-a fost posibil? Pe mulți îi cunosc de mult, de cînd eram la Reșița, oameni de înaltă probitate profesională, competenți, pe care se poate conta...

IULIA (caută în unul dintre sertarele biroului și-i aduce o cutie cu țigări. O deschide și-l servește pe Cernea) : Lasă, nu te mai gîndi acum, vei vedea acolo, la fața locului... Aici nu poți face decât presupuneri...

CERNEA : E foarte greu, Iulia! (Își aprinde țigara, apoi, gînditor.) Cu ce trebuie început? Care ar putea fi cauza? Simt că-mă să-nnebunesc, pînă acolo!

IULIA (grăbită) : Mă duc să-ți pregătesc valiza. Of, și în halul în care ești, cu piciorul! Am să-ți pun și medicamente. Ai grijă și de tine!

CERNEA : Bine, bine, mulțumesc! Aproape că uitasem de picior!

(Iulia iese. Din altă cameră se ivește în prag Andreea: înălțuță, cu plete lungi pînă spre talie, blondă, subțirică. Peste pijama poartă un capot strîns pe corp.)

ANDREEA : M-a trezit telefonul. (Se apropie de Cernea.) Ești supărat, tată... Vreun necaz?

CERNEA : Din păcate, destul de grav. Trebuie să plec din București, și-ți cer, din nou, iertare, Andreea! (O mîngîie pe cap.)

ANDREEA : Și eu, care mă și pregătisem de premieră...

CERNEA : Vom merge, negreșit, altă dată, să vedem spectacolul. Ți-i promis!

ANDREEA (îmbufnată) : A promite înseamnă a te ține de cuvînt!

CERNEA : Ai dreptate și sper să-o fac, la întoarcere. Acum... trebuie să plec! (Andreea iese. Cernea se apropie de telefon,

Precipitat, formează un număr.) Alo! Costică? Bună dimineața! Echipează-te și vino urgent! Nu-ți dau mai mult de douăzeci de minute. Plecăm în țară!

(Iulia intră cu geamantanul.)

IULIA : Pînă vino Costică, să mănînci ceva. E drum pînă acolo și nimeni nu te-așteaptă cu masa pusă!

CERNEA : Lasă, Iulia. (Face un gest, a lehamite, cu mâna.) N-aș vrea nici măcar să-ți închipui ce înseamnă o asemenea tragedie: victime, familii îndoliate. Cîtă durere!

IULIA (îngrijorată) : Poate, nu sînt victime...

CERNEA : Sînt, din păcate, sînt... (Iese incet, trăgîndu-și anevoie piciorul. Iulia privește în urma lui. În același timp, intră Andreea.)

ANDREEA : Mamă, ce s-a întîmplat? L-am întrebat pe tata, dar nu mi-a răspuns. E secret?

IULIA : O explozie... La Galați... au murit oameni...

ANDREEA : Asta presupune că va lipsi mult. Iar cercetări, anchete... Uf! Am ghinion! Cînd îmi propun și eu ceva, atunci apare, așa, netam-nesam, un impediment și planurile-mi sînt date peste cap!

IULIA : Nu-i nici o tragedie dacă n-ai să vezi spectacolul în premieră.

ANDREEA : Nu-i, într-adevăr, dar vreau și eu să mai ies cu voi. Îmi lipsește atît de mult tata! Dealtfel, și ție; ești mai mult singură... Eu, cel puțin, merg la cursuri...

IULIA (zîmbind) : Tu, acum, regreți că stai cu singură sau că tu nu stai cu noi?

ANDREEA (necăjită) : Și una, și alta!

IULIA : E o muncă plină de răspundere, de concentrare nervoasă, de dăruire și sacrificii. Amîndouă trebuie să fim alături de el. Să-l înțelegem; are nevoie de noi!

ANDREEA : Da... De cînd mă știi, tot așa a fost: veșnic ocupat, veșnic „cu probleme”. Cînd eram copil, doream să stea mai mult cu mine. să ne jucăm; sim-

țeam nevoia prezenței lui! El, însă, mă săruta în pripă, mă mîngîia și pleca... Acum, e altceva; aș vrea să-mi confrunt gândurile, ideile, altele să mi le explic... (Oftează.)

IULIA : Andreea! Dar eu? Pe mine mă gusești oricînd...

ANDREEA : Mamă, cu tine-i altceva! Țiu îți pot încredința secretele mele, tu mă poți sfătui altfel... Nu știi cum să-ți spun... Tata are acea experiență a vieții care nu se învață din cărți și care mie îmi lipsește, oricît aș învăța!

IULIA : Înțeleg, Andreea. Dar tu ești încă foarte tînră. De ce să te grăbești? Și-apoi, sînt lucruri pe care nu le putem noi schimba...

ANDREEA : La Galați trebuia neapărat să mergă? Este bolnav, doar! Și lucrul acesta se cunoaște!

IULIA : Pui întrebări copilărești. El a primit sarcina să se ocupe de cazul acela!

ANDREEA (merge la fereastră. Trage draperiile. Afară s-a luminat) : Și, ce vreme! Ceață și ceață, nu se mai vede soarele pînă-n aprilie!

IULIA : Așa-i toamna... Nu te pregătești pentru cursuri?

ANDREEA : E încă devreme, mamă! Să plece tata. Am timp.

CERNEA (reintră îmbrăcat într-o pelerină groasă, de ploaie. Își ia valiza) : Rîmîneți cu bine! Dacă vreți să nu pierdeți, totuși, premiera, Andreea, o iei pe mama și vă duceți!

ANDREEA : Lasă, tată, mergi sănătos! O să mergem împreună! (Îi sare de gît și-l sărută pe obraz. Cernea o sărută și el. Apoi o îmbrățișează pe Iulia. Iese, urmat de cele două femei, pe ușa care duce spre vestibul.)

IULIA : Cu bine, Ștefane!

ANDREEA : La revedere, tată, drum bun!

CERNEA : La revedere, am să vă telefonez!

(Cele două femei rînîn în ușa vestibulului. După scurt timp, se aude motorul unei mașini, care pornește aproape imediat.)

Tabloul 2

Sîntem în biroul directorului. O cameră simplă, cu o masă de lucru, o bibliotecă mică, cuprinzînd cărți tehnice de specialitate, o masă lungă, de ședințe, cu scaune în jur. Pe masa de lucru, telefoane.

Printr-un geam mare, în spatele scenei, se vede curtea interioară a Combinatului siderurgic. Moloz, cărămizi, nisip, resturi din cazanul prăbușit.

În birou se află Matei, directorul Combinatului, Pascu, inginerul cu problemele de protecția muncii, Tudor, primul-secretar al Comitetului jude-

TUDOR (*privind pe fereastră*): Poate ar fi bine să degajăm molozul. Să nu mai fie oameni prinși sub dărîmături.

MATEI: În orice caz, n-ar mai fi în viață. Sub muntele ăsta de moloz, e greu de presupus c-ar mai putea trăi cineva!

MEDICUL: Nu mai poate fi nimeni acolo, tovarășe Tudor. Cei din schimbul de noapte au confirmat că numai victimele descoperite aici se adăpostiseră în baraca din preajma cazanului.

SECRETARA (*intrînd în scenă*): A sosit o mașină de la București. Cred că-i tovarășul Cernea. A oprit la intrarea în pavilion. (*Iese.*)

TUDOR: A sosit deja! Să mergem în întîmpinare!

(*Se îndreaptă toți spre ieșire. În clipa cînd deschid ușa, apare Cernea. Îi salută, dă mîna cu fiecare. Fața îi este marcată de îngrijorare și durere. Face câțiva pași spre fereastră, cercetînd cu privirea urmările dezastrului.*)

MATEI (*apropiîndu-se de Cernea*): Prea multe n-am mișcat din loc. Am oprit restul instalației, pentru a evita izbucnirea vreunui incendiu.

CERNEA: V-ați gîndit bine!... Dar oamenii? Poate că unii dintre ei mai puteau fi salvați!

MEDICUL: Noi am fost aici la un sfert de oră după explozie, tovarășe Cernea. Nu mai era nimic de făcut... Victimele au murit instantaneu. Cele mai multe au fost surprinse de prăbușire...

CERNEA: Cîți au murit?

TUDOR: Doisprezece, tovarășe Cernea.

CERNEA: Și s-ar putea să mai fie... Urită treabă! Ațiia oameni nevinovați! Ațiia jertfe! Din vina cui? (*Intorcîndu-se spre Matei*.) Tovarășe Matei, curtea-i plină de muncitori! Multă agitație și panică! Cei care au lucrat în schimbul de noapte sînt plece acasă! (*Către ofițer*.) Să se continue căutarea celor dispăruți. Evacuați imediat resturile cazanului, molozul. (*Apoi, spre Tudor*.) Tovarășe Tudor, să fie chemați la Comitetul județean de partid, din partea fiecărei victime, cineva apropiat: soția, sora, mama. Să se discute cu ei, atent, cu foarte multă grijă... Să se organizeze funeraliile... (*Cuprinde cu privirea încă o dată toată dezordinea care domnește acolo*.) Dumneavoastră puteți pleca. (*S-a adresat directorului și ofițerului. Cei doi, urmați de medic, ies.*) Trebuie să vedem ce sînt facem mai întîi... Ședeți! Nu-i văd pe proiectantul-șef și pe constructor. Unde sînt? Nu i-ați chemat?

TUDOR: Au fost arestați, tovarășe Cernea! Încă de azi-noapte.

CERNEA (*uimit, contrariat*): Cum, arestați?! Înainte de a începe cercetările? N-aveți

nici o bază legală să emiteți mandat de arestare, tovarășe Tudor! Vinovatul nu se stabilește din birou, după bunul nostru plac!

TUDOR: Bine, dar erau implicați direct...

CERNEA: În țara asta există niște legi valabile pentru toată lumea, peste care nu avem voie să trecem! Funcția, oricît ar fi ea de importantă, nu ne dă dreptul să ne transformăm în despoți!

TUDOR: Procuratura trebuia...

CERNEA (*enervat*): Procuratura! Menirea ei este să asigure stricta respectare a legalității, să vegheze ca nici un om să nu scape de sancțiune, dacă este vinovat, și nici o persoană nevinovată să nu ajungă în fața instanței! Deocamdată, nu știm și nici nu putem întui măcar cine poartă vina! Bazați pe presupuneri, nu putem lipsi oamenii de libertate! Ați fi putut chibzui mai mult înainte de a trece la asemenea măsuri. Dreptul de a gîndi vi-l poate lua nimeni! În orice caz, vom mai discuta despre asta!

TUDOR: Inginerul constructor, Bejan, a fost arestat la București...

CERNEA: În baza dispoziției date tot de voi. Iar proiectantul-șef, Stamatescu?

TUDOR (*cu voce scăzută*): E reținut aici, în localitate...

CERNEA: Te rog să iei măsuri, Tudore, să fie eliberați chiar din această clipă! Trimite să-l aducă imediat la Combinat pe Stamatescu; transmite la București ca inginerul Bejan să vină urgent la Galați!

(*Reintră Matei.*)

TUDOR (*ridicîndu-se*): Da, bine, tovarășe Cernea! (*Iese, precipitat.*)

CERNEA (*adresîndu-se lui Matei*): Voi ști-ați că instalația este în probe tehnologice și că, în asemenea împrejurări, se iau niște măsuri cu caracter special — vorbesc din punct de vedere organizatoric, nu tehnic! De ce n-ați făcut-o?

MATEI: Am crezut că fiecare își cunoaște îndatoririle, că sînt îndejuns de responsabili să-și facă datoria pentru care...

CERNEA: Să nu crezi, tovarășe Matei! Miliardele investite aici nu au fost destinate să ucidă oameni!

MATEI: Sigur, trebuia să-mi fi făcut timp pentru o analiză amănunțită a tuturor măsurilor luate de factorii de răspundere, inclusiv cele luate de biroul pentru protecția muncii! M-am gîndit, însă, că latura tehnică primează în asemenea situații, că ea rezolvă totul de la sine...

CERNEA: Degeaba îmi spui mie acum ce trebuia să faci... Asta nu mai ajută la

nimic... Întra în obligațiile dumitale să verifici, să nu-ți scape nici un amănunt! Știați bine că era *momentul-cheie*, încununarea muncii miilor de oameni... Acum, când trebuiau să trăiască acest moment important, pe unii dintre ei îi îngropăm... Vom reconstrui altă instalație, vom găsi, poate, și cauzele care au dus la prăbușire, dar viața oamenilor... (*Adresându-se inginerului Pascu.*) Iar dumneata, tovarășe inginer, oști șeful biroului pentru protecția muncii?

PASCU : Exact !

CERNEA : *Exact* trebuia să fi fost înainte de a se produce nenorocirea !

PASCU : Cine-ar fi bănuț... ?

CERNEA : În asemenea împrejurări, nu trebuie să bănuiești nimic, mai ales când e vorba de viața oamenilor. Totul trebuia gândit și executat matematic, fără nici o concesie...

PASCU : Am organizat instruirea, am tipărit afișe pentru agitația vizuală...

CERNEA : Așa... Dar, de controlat, ai controlat cum se traduce în viață toată instruirea făcută ?

PASCU : Prin sondaj...

CERNEA : Numai ?!

PASCU : Nu-mi pot explica cum au ajuns oamenii acia în baracă, ce căutau ? Bănuiesc că ieșiseră din schimbul de noapte și s-au retras acolo să bea ; mai obișnuiesc...

CERNEA : Asta nu înseamnă că trebuiau lăsați să moară ! Pentru ce n-ați instituit pază ? De ce n-ați montat încuietori peste tot, în punctele vulnerabile ?

MATEI : În privința băuturii, se poate verifica... Eu, însă, nu cred !

PASCU : Sau, tot ce e posibil, să fi fost de la alte secții.

CERNEA : Asta are importanță ? ! De unde erau oamenii ? !... Bine că v-ați tipărit afișe, ați multiplicat instrucțiuni și le-ați imprimat... Cu asta v-ați pus la adăpost !

PASCU : Nu înțeleg, tovarășe Cernea, ce vină are „protecția muncii“ că a explodat cazanul cauper ?!

CERNEA : Vina că au murit oameni ! Cauza exploziei nu v-o atribuie nimeni. Dacă se va constata că cineva este vinovat, acela va suporta rigorile legilor !

PASCU : Erau oameni în toată firea, care lucrau de multă vreme aici. Cunoșteau niște reguli de mult încetățenite și ce pericol fi paște dacă nu le respectă... Nu cred că trebuiau îndrumați la tot pasul...

CERNEA : Era datoria voastră să luați toate măsurile pentru a preveni orice surpriză ; chiar dacă unii dintre ei ar fi ignorat ceea ce zici dumneata că ați întreprins... Dar, mă rog, nu ca să te justifici te-am întrebat cum ți-ai făcut datoria. Păstrează-ți argumentele pentru a te apăra acolo unde va fi nevoie. Voiam să înțe-

legi, măcar acum, răspunderea pe care o aveai. Dacă interveneați la timp, nu muriau oameni, și asta era foarte mult, tovarășe Pascu ! Și dumneata, și serviciul pe care-l conduceți ! (*Scurtă pauză.*) Ațita inconștientă ! (*Cu voce scăzută.*) Poți pleca.

PASCU (*incurcat*) : Vă salut, să trăiți ! (*Iesc.*)

(*Se aude o bătaie discretă în ușă. Întră un bărbat înalt, slab, cu părul în parte încurățit. Pe față i se citește spaimă, dezolare. Nedormit, livid, cu ochii încercănați. Este inginerul proiectant Stamatescu. Odată cu el, re-întră și Tudor.*)

STAMATESCU : Bună dimineața !

CERNEA (*se îndreaptă spre el, îi strnge mina*) : Nu-ți pierde curajul, tovarășe Stamatescu, doar nu-i primul dumitale proiect ! Vom găsi adevărul, nu se poate !

STAMATESCU : Cele câteva ore, cit am fost reținut, pareă m-au zdrobit...

CERNEA (*privind cu subințeles la Tudor*) : Pentru asta, cineva își va cere scuze. A fost o greșeală, oamenii s-au pripit, derutați de nenorocire...

STAMATESCU (*stins*) : Deocamdată, nu se face altul vinovat de cele întâmplate...

CERNEA : Vinovat ? De ce te grăbești ? Citi ani ai, tovarășe Stamatescu ?

STAMATESCU : Patruzeci și nouă.

CERNEA : Și, de când proiectezi ?

STAMATESCU : De douăzeci și cinci de ani !

CERNEA : Fără eșecuri ?

STAMATESCU : Nici unul ! Acum, însă...

CERNEA : Ei, hai, fii bărbat !

SECRETARA (*intrind*) : A venit tovarășul procuror !

CERNEA : Să între, să între... !

PROCURORUL (*înalt, cu început de chelie, cu nasul coroiat, intră grăbit, cu o servietă sub braț*) : Bună dimineața, să trăiți ! (*Se inclină exagerat în fața lui Cernea și a celor prezenți.*)

CERNEA (*intinzându-i mina*) : Bună dimineața !

PROCURORUL (*recomandându-se*) : Procuror Țonea Pamfil ! (*Dă mina cu cei prezenți. În fața lui Stamatescu are un moment de ezitare, apoi îi întinde și lui mina.*)

CERNEA : Pentru că a venit și tovarășul procuror, să ne așezăm. (*Se așază toți la masa de ședințe.*) Mai întâi, este necesară formarea comisiei de anchetă. Din ea vom face parte noi, cei de față...

ȚONEA : Cu excepția inginerului Stamatescu. El este printre cei anchetați !

CERNEA : Tovarășe procuror, te rog să-mi dai voie să termin ideea... Era de la sine înțeles ceea ce te-ai grăbit să afirmi... În plus, vom convoca de la București, urgent, câțiva specialiști care să-și aducă contribuția la găsirea cauzelor care au determinat producerea exploziei. Trebuie un-

cedat cu foarte multă atenție. Este în joc viața multor oameni, iar cei care s-au pripădit n-au avut nici o vină.

ȚONEA (*privind atent la Cernea, măsurându-i apoi pe ceilalți*): Vinovatul, dacă-mi permiteți, tovarășe Cernea...

CERNEA: La vorbă și la drum e bine să nu te grăbești; mai așteaptă! În asemenea cazuri, să dovedim mai mult calm. Anchetă încă nu-i făcută! Nu sîntem chemați să desemnăm un vinovat, fără a avea probe, argumente serioase. Și e bine să mai dăm frîu liber și inimii, nu numai rațiunii, cînd judecăm pe alții; mai așteaptă pe alții!

ȚONEA: Dar, toată lumea cunoaște... Cazanul a fost proiectat...

CERNEA: Te rog, fără concluzii personale! Vom face o *anchetă*. În această comisie, tovarășe Țonea, te-ăș ruga să nu lucrezi numai în calitate de care ești investit pe linia muncii profesionale. În primul rînd, trebuie chibzuit totul cu răbdare, cu competență și cu multă, foarte multă înțelegere. Nu-i vorba de a scoate, cu orice preț, un vinovat care să fie deferit justiției. Acesta ar fi lucrul cel mai simplu, dar, ce-am rezolva? Dacă asemenea catastrofe se vor repeta? Mă înțelegi, cred, ce vreau să spun. Știm cu toții cu cîtă repeziune evoluează tehnica. În zilele noastre, nu mai stăpînim timpul, dar evoluția ei! Ne poate întinde lesne capcane; nu întodeauna și oricînd putem stăpîni tîncle ei. Sigur, dacă vor fi și vinovați, justiția noastră își va face datoria. Poți fi sigur de asta, tovarășe procuror!

ȚONEA (*neconvins*): Da, înțeleg...

MATEI: Dacă-mi dați voie, tovarășe Cernea...

CERNEA: Te rog!

MATEI: Paralel cu celelalte măsuri pe care le vom lua pentru reușita deplină a anchetei și înlăturarea oricăror suspiciuni, mă gîndeam că n-ar fi rău să ne propunem și efectuarea unei expertize...

CERNEA (*cu interes*): Expertiză?... La ce anume te-ai gîndit?

MATEI: Cred că ar fi util să reproducem, la scară redusă, un cazan asemănător celui care a explodat. Evident, după același proiect și cu aceleași materiale. Îl vom pune în funcțiune în aceleași condiții. Dacă soarta cazanului va fi identică...

CERNEA: Să zicem... De cît timp ar fi nevoie?

MATEI (*consultîndu-se cu Stamatescu*): Nu ne vom menaja! În trei săptămîni, vom fi gata!

CERNEA: Da, e bine... Am să chem de la București pe profesorul Marceș...

MATEI: N-ar fi rău dac-ar veni și profesorul Știrbei...

CERNEA: Ai dreptate! Mă mai gîndeam la profesorii Cozma și Popovici de la Timișoara.

(*Stamatescu încuviințează tacit. Fața i se destinde pentru o clipă.*)

MATEI: Sînt oameni pe care ne putem bizui...

CERNEA: Cînd gîndesc mai mulți, gîndesc mai bine, iar greșelile pot fi evitate. Mai are cineva vreo propunere, vreo întrebare?

STAMATESCU: Tovarășe Cernea, în perioada aceasta de cercetări aș ruga să se verifice și faptul dacă inginerul constructor, Bejan, a avut avizul ministerului pentru folosirea materialului prevăzut în proiect.

CERNEA (*notînd*): Da, bine... Alte propuneri? (*Scurtă pauză.*) Dacă nu mai sînt, atunci, toată lumea, la treabă! Avem nevoie de adevăr ca de aer! (*Toți se îndreaptă spre ieșire.*) Tovarășe Tudor, și dumneata, tovarășe Matei, v-ăș ruga să mai rămîneți o clipă!

MATEI: Da, tovarășe Cernea! (*Inchide ușa în urma celorlalți, apoi se întoarce spre Cernea. Rămîne în picioare, ca și Tudor. Cernea vine lângă ei, în mijlocul încăperii.*)

CERNEA: Dumneata unde ai fost, tovarășe Tudor, cînd s-a trecut la probe tehnologice?

TUDOR: Am fost aici, de față, am urmărit un timp funcționarea cazanului...

CERNEA: Și, după aceea?

TUDOR: În primele ore nu erau semne că ar exista motive de îngrijorare. Totul funcționa conform graficelor...

CERNEA: Apoi, ai plecat...

MATEI: Nimeni n-ar fi crezut că oamenii vor rămîne în barăcile din preajma furnalului...

CERNEA: Să lăsăm asta... S-a mai discutat.

TUDOR: M-am tot gîndit, tovarășe Cernea... n-ar fi exclus să fie vorba de o eroare de proiectare...

CERNEA (*ironic*): Sau de construcție... Și, uite așa, ne tot învîrtim, precum ciinele după coadă! Să nu ne grăbim și noi, ca procurorul Țonea. (*Se plimbă prin birou. Se oprește, își indoaie și dezdonie de cîteva ori piciorul drept. Revine în fața lor, adresîndu-se lui Tudor.*) Nu vreau să reluăm discuția avută cu ceilalți. Nu are rost și n-ar fi corect. Vreau însă să-ți spun altceva, Tudore: este adevărat că nu tu porți vina celor petrecute aici și, în consecință, nu-i vorba de a fi trimis în boxă, alături de cei ce vor fi găsiți vinovați. Este vorba de conștiință, de obligația ce o ai față de tot ce se petrece în județ. Ești asemenea unui șef de orchestră, Tudore! Dacă știi să ascuți cu atenție în dreapta, în stînga, de jur-împrejurul tău, este imposibil să nu-l descoperi pe cel ce cîntă fals! Iar cînd l-ai

depistat, nu-l înălțuri, nu-l elimini din rîndul orcheștrantilor, ci îl ajuți ca și el să cînte la fel de bine ca ceilalți. Dacă nu reușești, orchestra va cînta alandala, iar tu vei trage ponoasele! Era de datoria ta să cunoști oamenii cărora le-ai încredințat răspunderi!

TUDOR : Cauperul a fost construit la București...

CERNEA : Bine, bine. Cercetările le vom face și acolo. Poate, oțelul aprobat de minister a fost de proastă calitate... Vom vedea. Totul trebuie limpezit... Altfel, nu ne vom putea pronunța. Dar, în chestiunea cu arestarea oamenilor! Cine v-a îngăduit să faceți asta, fără certitudinea vinovăției lor? Știi bine că hotărârile de partid și legile sînt obligatorii pentru toată lumea! În numele căror principii arestați oamenii?! Chiar dacă v-ar cere-o cineva, aveți conștiința voastră...

TUDOR : Da, dar...

CERNEA : Iarăși, „dar“ ...Dacă lingvistica mi-ar îngădui, l-ași scoate din dicționar! Întodeauna mai există un „dar“! Nu ne putem juca cu viața oamenilor așa cum ni se năzare, să le terfelim prestigiul! Nimeni nu ne dă acest drept! Aceste practici sînt strîine muncii de partid și voi o să răspundeți pentru asta! L-ai văzut și pe procuror, ce grăbit era să acuze? Să nu uităm, tovarășe Tudor, că și cei implicați în această nenorocire sînt comuniști și că au destulă lărie să-și asume răspunderea pentru ceea ce fac sau au făcut! (*Adresîndu-se lui Matei.*) Iar dumneata, tovarășe Matei! Ești membru al Biroului Comitetului județean, director al Combinatului! Aveai datoria să controlezi, și iar să controlezi! Se produce o asemenea catastrofă, mor oameni, și voi veniți și spuneți: ba că n-ar fi crezut nimeni, că n-ați bănuț, ba că nu era de datoria voastră... Dar, în definitiv, ce da-

torie aveai voi, dacă nu de a veghea să nu se arunce în vînt miliarde?!
MATEI : Tovarășe Cernea, constructorul...

CERNEA : Lăsați-mă, oameni buni, cu proiectantul și constructorul! Iar o luăm de la capăt? De cînd am venit aici, numai asta aud! Nu v-am auzit, însă, să vă asumați și voi o cît de mică parte, care v-ar reveni. Sînteți toți curați ca lacrima? (*Spre Tudor.*) Tudore, oomportarea voastră începe să capete iz de orientalism ... și asta are consecințe și asupra creierului! (*Arată cu mîna la cap.*) Sigur, nu acestea sînt cauzele care au dus la nenorocire, dar poate și ele au concurat! Vom vedea! (*Se plîmbă, nervos. Iși aprinde o țigară. După o scurtă pauză.*) De fapt, cît a funcționat cauperul, tovarășe Matei?

MATEI : În total, vreo ... 48 de ore.

CERNEA : Da ... Stamatescu...

MATEI : Imi este imposibil, tovarășe Cernea, să cred că ar fi putut greși el!

CERNEA (*gînditor*) : Tot drumul, de la București pînă aici, numai gîndul ăsta m-a frămîntat. Am înlăturat și atunci și acum probabilitatea vinovăției sale ... Îl știu prea corect și prea stăpîn pe pregătirea sa ... Mă mai gîndeam, cînd v-am reținut, că poate ar fi bine să-l menajați, într-un fel, pe Stamatescu. Ați văzut cum arată! Se simte înfrînt! Iar, pe deasupra, voi îl și închideți! Tudore, Tudore! (*Îl amenință cu arătătorul.*)

TUDOR : Atunci ne-am gîndit că-i o măsură binevenită!

CERNEA : Vă dați seama prin ce trece omul acesta?! (*Scurtă pauză.*) Eu cred în el și, de aceea, v-aș ruga...

MATEI : O să avem grijă, tovarășe Cernea...

CERNEA : Oameni ca el, obișnuți cu succese, se pot pierde la primul eșec...

(*Toți părăsesc încăperea.*)

Tabloul 3

Ne aflăm tot în biroului directorului, unde profesorii Popovici și Cozma de la Timișoara, oameni vîrstnici, și profesorii din București, Mares și Știrbei, mult mai tineri, stau la masa de ședințe, împreună cu Cernea

CERNEA : Pe scurt, așa stau lucrurile, deocamdată. Cred că ați intuit motivul prezenței dumneavoastră aici?

POPOVICI : E trist și dureros ceea ce s-a întîmplat. Sigur, împreună cu tovarășii din București și cu ceilalți membri ai oomisiiei, vom face și noi tot ce ne stă în putință pentru a contribui la limpezirea situației. Personal, însă, nu împărtășesc soluția propusă, și anume, construirea și punerea în funcțiune a cazanului la scară

reducă, în același loc și în aceleași condiții.

COZMA : Sînt de aceeași părere, tovarășe Cernea.

CERNEA : De ce?

COZMA : Nu va fi o probă concludentă! Poate ar trebui, în cazul acesta, verificat, în amănunt, procesul de construcție și dare în exploatare a tuturor cazanelor aflate deja în producție!

CERNEA : Bine, dar asta ar necesita un timp îndelungat !

POPOVICI : Toate au fost construite după proiectele inginerului Stamatescu. Atunci, e normal să se pună întrebarea : cum de ele funcționează, iar cel de aici s-a prăbușit ?

ȘTIRBEI (*puțin arogant*) : De ce nu puteți admite, de astă dată, o greșală a lui Stamatescu, care a dus la dezastru ? Sau, mă rog, a altcuiva ?

POPOVICI : Este peste puterea mea de înțelegere ! Il cunoaștem toți pe inginerul proiectant ! Unora, ne-a fost student. Un student eminent și, după câte știu, a rămas la fel în munca sa.

COZMA : Deocamdată, nici eu nu accept inovația lui. Cel puțin deocamdată.

MAREȘ : E bine să nu pornim cu idei preconcepute. Un specialist este bun, foarte bun, excepțional chiar ! Nu poate greși, la un moment dat ?

COZMA : Într-o asemenea muncă nu ai voie să greșești !

CERNEA : Cred că nu este momentul să discutăm în contradictoriu sau să dăm verdicte. Vorbeam, însă, de expertiza propusă. Ceilalți membri ai comisiei au găsit-o oportună. Ce părere aveți și dumneavoastră, tovarăși profesori Știrbei și Mareș ?

ȘTIRBEI : Cred că e bine ! E util să recurgem la ea !

MAREȘ : Susțin efectuarea probei. În definitiv, nu știu ce motive nr avea tovarășii profesori de la Timișoara de a se opune !

POPOVICI : Nu vrem să îngreunăm bunul-mers al cercetărilor. Să nu fim greșiți înțelec, tovarășe Cernea. Mă voi supune și eu hotărârii luate de comisie. Mi-am spus doar părerea...

CERNEA : Nu-i rău deloc, tovarășe Popovici. Și dumneavoastră, tovarășe profesor Cozma ?

COZMA : Trebuie să fim și eu de acord cu propunerea...

SECRETARA : Vă rog să mă scuzați... A venit tovarășul inginer Bejan !

CERNEA : A, constructorul ! Să intre, să intre ! Exact cind trebuia !

SECRETARA (*ieșind*) : Poftiți, vă rog !

BEJAN : Am onoarea să vă salut !

CERNEA : Noroc bun, tovarășe Bejan ! Te-au eliberat pe cauțiune ? Iartă-mi gluma și nu le lua în nume de rău celor care s-au grăbit să te aresteze ! (*Bejan dă mina cu cei prezenți, dînd din cap, necăjit.*) În-ți um scau și ștezi ! (*Inginerul se așază.*) Știi bine, tovarășe Bejan, de ce era absolut necesară prezența dumitale aici. Vrem să-ți auzim părerea !

BEJAN : Operațiunile de executare le-am supravegheat personal, de la primirea me-

talului pînă la probele de presiune. Mă întreb dacă n-a putut ceda zona de sudură... ?

CERNEA : Nu, nu, Matei spunea că a rămas intactă... Ați respectat întru totul parametrii indicați de proiect ?

BEJAN : Absolut ! Nu ne-am abătut cu nimic de la acesta !

CERNEA : Ce oțel vi s-a recomandat ?

BEJAN : O.L. 38.

CERNEA : Simplu ?

BEJAN (*gînditor*) : Da, nealiat. Nu-mi pot explica... Așa ceva nu s-a mai întîmplat niciodată...

POPOVICI : Dacă-mi permiteți, tovarășe Cernea, aș vrea să-l întreb și eu ceva pe tovarășul inginer !

CERNEA : Poftiți, tovarășe profesor !

POPOVICI : De unde ați primit oțelul pentru construirea cauperului ?

BEJAN : Prin repartiția ordonată de minister... Există și aprobare de folosire a lui...

POPOVICI : Toată cantitatea necesară ați primit-o de la minister ?

BEJAN : Exact !

CERNEA : Deci, și voi aveți acoperire, aveți aprobare...

BEJAN : Așa se obișnuiește, tovarășe Cernea...

CERNEA : Ați efectuat probele de laborator ale oțelului înainte de trecerea la execuție ?

BEJAN : Sigur că da. Acesta a corespuns în totalitate fișei care l-a însoțit.

MAREȘ : S-ar putea să fie vorba de o supra încălzire sau decălire...

BEJAN : Este exclus, deoarece totul s-a lucrat la rece, iar sudura, de care îmi era mie teamă, s-a făcut electric, cu cele mai moderne mașini.

CERNEA : Da, da... Și-atunci ?

BEJAN : Poate ar fi necesar să revedem proiectul...

CERNEA : O vom face, categoric, dar asta nu-i suficient... Deocamdată, comisia de anchetă a hotărît construirea unui cauper la scară redusă, identic cu cel care a explodat, și care va fi pus în funcțiune absolut în aceleași condiții.

BEJAN (*gîndindu-se, apoi, după o mică pauză*) : Da, cred că nu-i rău... Măsura mi se pare binevenită.

CERNEA : Este nevoie de sprijinul dumitale, tovarășe Bejan.

BEJAN : Sigur... De asta sînt aici... Sînt dator s-o fac !

CERNEA (*adresîndu-se tuturor celor prezenți*) : Construirea micului cazan va dura aproximativ trei săptămîni. Paralel, se va lucra și la elaborarea raportului de anchetă, urmînd a fi completat, în final, cu ceea ce ne va rezerva experimentul propus. Dacă aveți unele probleme, nedumeriri, să le discutăm acum. Eu vă rog să urmăriți îndeaproape construirea cauperu-

lui, să fie verificate cu minuțiozitate toate calculele din proiect. Atât construcția cât și montarea lui să fie urmărite pas cu pas. Poate a existat sau există un amănunt, aparent lipsit de importanță, care a scăpat și a provocat catastrofa. De aceea, trebuie multă atenție. Vom ține legătura în permanență. Vă stau la dispoziție oricând. Să nu ne menajăm nici o clipă! E o situație complicată, un caz spinos, în care trebuie procedat cu grijă și omenie. Ce s-a întâmplat aici, să nu se mai repete! (*Ridicându-se de pe scaun, îndreptându-se spre ieșire.*) Vă doresc succes! (*Iese.*)

BEJAN (*după scurt timp, ridicându-se*): Mă iertați, aș vrea să-l gădesc pe inginerul proiectant. (*Iese.*)

MAREȘ (*vădit iritat*): Sămați tovarăși profesori Popovici și Cozma, aș dori să știu: ce v-a determinat să manifestați scepticism față de propunerea făcută și acceptată de restul comisiei?

POPOVICI: Nu văd sensul continuării discuțiilor între noi. Cred că, de-acum, avem niște responsabilități comune...

COZMA: Dar n-am combătut ideile sau părerile dumneavoastră. Am arătat doar că nu este suficient de concludentă proba cu noul cazan, în condițiile celui care s-a prăbușit.

ȘTIRBEI: Pe ce vă bazați? Proiectul va fi același, materialul din care va fi construit, de asemenea. Presiunea și temperatura la care va fi supus, identice cu ale celui alt...

POPOVICI: Văd că țineți neapărat să discutăm totuși... Aș vrea să vă spun că fiecare ține la prestigiul său și cred că, în măsura în care a fost posibil, am căutat să vi-l apăr. Dar acum nu-i vorba numai de asta. Cred că e bine să ne unim eforturile, așa cum ne-am angajat, să scoatem adevărul la lumină...

COZMA: În definitiv, și unii și alții am fost chemați aici să ajutăm, să găsim împreună cauza exploziei. Asta trebuie să facem! Dar, dacă e vorba și de unele sfaturi pe care ni le putem da unii altora, nu știu dacă sînt în detrimentul cuiva... Oricum, la vîrsta noastră, cred că o putem face... Și, fiecare dintre noi avem de învățat unii de la alții...

ȘTIRBEI: Nu-i vorba de asta. Consider, însă, că nu-i normal să faceți afirmații fără a le susține temeinic! Îmi sînteți, totuși, datori cu un răspuns!

POPOVICI (*impacientat*): Tovarășe profesor, cunoaștem cauza care a generat catastrofa?

ȘTIRBEI (*îngăimînd*): Nu... sigur... nu, decamdată... Dar...

POPOVICI: Nu găsiți că ar trebui să luăm spre cercetare o gamă mai largă de ipo-

teze? De pildă: abateri de la disciplina tehnologică de montaj, erori de montaj, deficiențe de proiectare, poate nu s-a adoptat un metal de calitate corespunzătoare, care să aibă capacitatea preluării lucrului mecanic la care este solicitat... COZMA: Ar fi posibilă nerespectarea normelor de execuție a fundurilor și a ștuțurilor, a manșoanelor, a inelelor de rigidizare. Și, de ce să nu luăm în calcul chiar factorii climatici...?

ȘTIRBEI (*zimbînd cu superioritate, făcînd un gest cu mîna, pentru a arăta inutilitatea ideilor expuse*): Inutil! Am pierde, pur și simplu, vremea!...

POPOVICI: Mă dezamăgiți! Așteptăm trei săptămîni, ca să ajungem de unde am plecat? Și, dacă rezultatul va fi același, care va fi atunci concluzia dumneavoastră?

MAREȘ: Dar e lesne de înțeles și foarte normal: vina proiectantului sau a constructorului va fi dovedită. Sau a amîndurora!

POPOVICI: În acest caz, declarăm vinovat pe unul dintre ei, din capul locului, și considerăm totul încheiat!

MAREȘ: Nu, nu! De ce să ne grăbim? Să avem încă un argument, o probă în plus!

COZMA: Numai pentru asta?!

POPOVICI: De ce să condamnăm oameni care, poate, nu au nici cea mai mică vină? Dacă e vorba de altceva?

COZMA: Un sabotaj...

MAREȘ (*ride sarcastic*): Sabotaj? Să fim serioși! Cum unul nu și-a făcut datoria, a lucrat fără răspundere, fără discernămint, o dăm pe seama sabotajului!

POPOVICI: Adică, concret, cine?

MAREȘ: În cazul acesta, sînt aproape convinși că-i vorba de inginerul proiectant, Stamatescu!

COZMA: Mi-a fost student cinci ani de zile. Dumneavoastră nu-l cunoașteți. Plecați de la început cu o părere total eronată despre el! L-am urmărit pe omul acesta și după terminarea studiilor, tocmai pentru că în anii studenției promitea, era o capacitate! M-am convins că nu ne-a înșelat așteptările! A realizat lucruri pe care noi nu le-am expus decît teoretic... Puțini sînt ca el! De aceea îmi permit să vă spun, tovarășe profesor Mareș, că sînteți nedrept cu el, îl judecați superficial!

POPOVICI: Nu cred că este cazul să continuăm asemenea discuții. Nu duc la nimic bun. Părerea despre inginerul Stamatescu ne-o vom spune atunci cînd va fi nevoie, și în prezența tuturor. Dealfel, noi nu-l putem împiedica pe profesorul Mareș să gîndească într-un anumit fel despre inginerul proiectant. Esențialul, acum, este să știm pe ce drum mergem și unde vom ajunge... S-a propus con-

struirea micului cazan ; am acceptat punctul de vedere al majorității. Dacă mai era ceva de discutat, de adăugat, de corectat făcut-o în prezența tovarășului Cernea ? (Ii privește insistent pe profesorii Mareș și Știrbei.) Mi se părea mai corect. (Se ridică, aplecându-se peste hîrțile in-

șirate pe masa lungă, unde se află toți patru.) Poftiți, vă rog, fără suspiciuni, să ne ocupăm de ceea ce datoria ne determină să facem. Pentru asta am fost chemați, pentru asta ni s-a cerut ajutorul. Oamenii aceștia așteaptă foarte mult de la noi. Să nu-i dezamăgim !

Tabloul 4

În casa inginerului Stamatescu. E seară. Un interior sobru, dar elegant ; o cameră de zi, cu fotolii, canapele, mese scunde. Pe un perete, rafturi asimetrice, pe care sînt așezate televizorul, aparatul de radio, magnetofon, bibelouri, statuete. Lumină indirectă. Se simte o mină sigură, de gospodină.

Stamatescu, într-un fotoliu, cercetează un vraf de hîrtii. Pe măsură ce parcurge una dintre ele, o așază alături, jos, lângă fotoliu. Privește cu atenție fiecare foaie, sprijinindu-și fruntea în mîna îndoită pe brațul fotoliului. Cu un creion, urmărește, apoi, șiruri de calcule. Se lasă pe speteaza fotoliului, privește în gol. Reia hîrțile, le studiază din nou, punîndu-le alături.

Intră soția sa, Elena, o femeie de 42—44 de ani, zveltă, sprintenă, cu părul negru, tuns scurt. Poartă pantaloni și o bluză de interior.

ELENA : De ce te chiniești aici, Șerbane ? Nu-i mai comod în birou ?

STAMATESCU (*îmbrăcat cu o haină scurtă, de casă, peste pantaloni ; lăstînd o clipă hîrțile*) : Nu-mi mai află locul. Reiau calculele, nu știu pentru a cîta oară... Elena, te rog, mai fă-mi o cafea !

ELENA : Iar vrei să faci noapte albă ? Nu-ți mai fac nici una. Te rog să încerci să dormi măcar o noapte ! Nu-ți dai seama că te epuizezi, te distrugi ? De cînd cu nenorocirea asta, nu mai mînuiești ca lumea, nu mai dormi... Numai cafelele și țigările te țin ! Pînă cînd crezi că va dura asta ?

STAMATESCU (*ridicîndu-se din fotoliu și aprinzîndu-și o țigară*) : Crede-mă, Elena, am ajuns la capătul puterilor. Nu-ți dai seama ? Dacă expertiza dovedește vinovăția mea, va urma procesul și, bineînțeles, condamnarea. (Se plimbă.) N-am să mai pot rezista !

ELENA : Nu disperă, încă, omule ! Se va lua în considerare munca, activitatea ta de-o viață. Te cunoaște o țară întregă. Nu vei fi judecat superficial. Ai și tu răbdare !

STAMATESCU : Zi și noapte, mă chinuie o singură întrebare : unde-am greșit ? Răspunsul nu-l găsesc, și asta mă scoate din fire. (*Iar se plimbă, agitat.*) Am reluat toate calculele, am controlat totul, de la a la z, și, nimic... nimic... Cum de mi s-a putut întîmpla un asemenea lucru tocmai mie ? Unde trebuie să mă mai caut ? Modificări esențiale n-am operat la proiect, n-a intervenit nimic deosebit, care să-mi lase o cît de mică bănuială. Și, totuși... (*Se reazăză pe fotoliu, reluîndu-și hîrțile.*)

ELENA (*așezîndu-se pe fotoliul din fața lui Stamatescu*) : Nu înțeleg de ce te încă-

păținezi să crezi că-ar putea fi o greșeală de proiectare. De ce nu vrei să accepți ideea că ar putea fi de cu totul altă natură ?... Spune-mi, cauperul la seară re-dusă se face după același proiect ?

STAMATESCU : Normal ! După același proiect, cu aceleași materiale, supus tuturor probelor, absolut identic cu celălalt... Mîine va fi pus în funcțiune. (*Ostează.*) Așadar, a venit ziua care va hotărî dacă va mai merita sau nu să trăiesc...

ELENA (*sărînd din fotoliu, plimbîndu-se nervoasă prin încăpere*) : Șerbane ! Ești un om cu gîndirea limpede și cu judecata clară, unde nu pot să începă incertitudini sau confuzii ! Cum de poți vorbi astfel ? Trăim împreună de-o viață, și întotdeauna te-am știut curajos și demn ! (*Se oprește în fața lui.*) Unde ți-e voința ? Nu te mai recunoșc ! (*Iși reia plimbarea.*)

STAMATESCU (*privind-o cu ochi străini*) : Nici tu nu mă înțelegi, Elena ! Nu-mi înțelegi zbuciumul acestor săptămîni ! Nu știu ce luptă se dă în sufletul meu ! Nu știu cînd adesea mă gîndesc că totul s-a prăbușit, că am trăit inutil, că nu găsesc nici o deosebire între mine, care am realizat atîtea, și altul, care n-a făcut nimic... Voi plăti scump greșeala strecurată în miile de calcule făcute zile și nopți. Dar, obsesia care mă ucide este aceea că, din vina mea, au fost curmate vieți omenești, nevinovate...

ELENA : Iartă-mă, dar e o idee fixă, Șerbane, o gîndire bolnăvicioasă ! Cum poți raționa astfel, cînd încă nu cunoști cauzele care au dus la dezastru ? Te obsedează, te frămîntă, te macină ! Hai, vino-ți în fire, ești doar un om cu picioarele pe pămînt !

STAMATESCU (*cu ton ridicat, continuând s-o privească*): E foarte ușor să vorbești, cînd nu ești în cauză. Să zicem că sînt orbit de întîiul eșec. Dar, dacă ai fi fost în locul meu, într-o situație similară, ce-ai fi făcut? Ce-ai fi făcut, Elena? Ești și tu inginer, cu „picioarele pe pămînt”, cum spuneai adineauri. Răspunde-mi, cum ai fi procedat? Sincer, fără menajamente!

ELENA (*se oprește, incurcată. Tace. Își frămîntă minile. Îl privește și ea, insistent. Se așază în genunchi în fața lui*): Ce-aș fi făcut, ce-aș fi făcut? Într-adevăr! Uite, la asta nu m-am gîndit. Poate, dacă mi s-ar fi întîmplat, aș fi găsit un răspuns, o modalitate de a rezolva, de a ... În orice caz, nu m-aș fi pierdut așa... Știu eu? (*Îi mîngîie părul încăruntit. Cu voce caldă.*) Totul va trece, dragul meu... va trece... nu se poate, nu pot crede că tu ești vinovat de cele întîmplate. Te cunosc atît de bine, Șerbane! Te rog un singur lucru: să nu-ți pierzi încrederea în tine! Asta ar fi o tragedie! ... Cernea conduce toată ancheta. Îl cunoști, doar: nu va tolera nici o abatere de la adevăr!

STAMATESCU (*dînd din mînă a lehamite, se ridică iar din fotoliu, nervos. Elena rămîne jos, privind-l*): Tocmai! Nici o abatere de la adevăr! Și, adevărul, care-i Elena? Că a explodat cauperul proiectat de mine, că au murit oameni, că producția stagnează, că se pierd miliarde! Așa-i adevărul! Nu știu ce sens mai au discuțiile acestea, după cum nu știu ce rost mai are expertiza! Sînt vinovat! Să se sfîrșească odată! (*Se trîntește pe canapea. Cu fața în mîini.*)

ELENA (*se ridică încet. Face cîțiva pași spre el. Se răzgîndește apoi, oftează. Cu voce blîndă*): Șerbane, realitatea e cea înfățișată de tine. Dar eu știu mai mult decît știu toți cei care te cunosc, care lucrează cu tine. Te știu de douăzeci de ani. În acest timp, am avut puține clipe de răgaz și deslindere. Dar nu reproșez nimănui, nimic. (*Se plimbă încet, se întoarce spre sală, senină.*) Te știu aplecat la masa de lucru noapți întregi, uneori

pinu-n zori, calculînd, căuțînd noi formule, enunțînd ipoteze, rezolvînd cele mai dificile probleme. Și, niciodată n-ai greșit! (*Îl privește.*) Am avut multe satisfacții, în tot acest timp! Nici nu mi-aș fi dorit o altă fericire! Am fost întotdeauna mîndră de tine și-ți admiram tenacitatea și energia clocotitoare! Erai mereu în mișcare, niciodată obosit, un specialist de valoare, respectat de toți. De aceea sufăr acum! Vreau să te știu ca mai înainte! Nu-i în firea ta să te lași zdrobit! Ai devenit temător, și pareai toată uimitoarea ta voință, puterea de gîndire, îți sînt paralizate!

STAMATESCU (*descoperindu-și fața*): Vezi? Deci, și tu suferi, și tu te zbați? (*Ridicînd tonul.*) Dar eu, cînd pe umerii mei apasă greutatea imensă, distrugătoare, a unei asemenea erori, care a dus la nenorocire?!

ELENA (*hotărîtă*): Voi merge la Cernea! Este corect, principial și de o cinste ireproșabilă! Dar nici el, nici altul nu te cunoaște ca mine!

STAMATESCU (*sărînd de pe canapea*): Nu, asta nu, pentru nimic în lume! Nu trebuie să faci asta, Elena! Nu cer nimănui clemență, nu vreau înduioșarea nimănui! Ce vrei să faci? Singură ai spus că Cernea este onest, principial. El, comisia, vor judeca în funcție de vinovăția...

ELENA: Sau nevinovăția!...

STAMATESCU: Mă rog. Nu am nevoie de nici un intermediar în limpezirea situației mele, iar tu... Iartă-mă, Elena! Te rog, renunță la ideea acoasta! Mi-ar fi rușine!

ELENA (*învînsă, se apropie de el, cu voce caldă*): Bine, Șerbane! Poate, ai dreptate. În favoarea ta plechez, doar, atîtea lucruri care-ți fac cinste! Nu-i nevoie de nici un argument în plus, fie el chiar și de la mine. Sînt sigură că adevărul va fi de partea ta, chiar dacă se va dezvălui mai greu! (*Se îndreaptă încet spre ieșire.*) Mă duc să-ți fac o cafea, deși, poate, mai ales în noaptea asta, ar fi trebuit să te odihnești. Tocmai ca să poți întîmpina mai senin ziua de mîine (*Iese.*)

Tabloul 5

Ziua stabilită pentru punerea în funcțiune a cazanului construit la scară redusă. Într-o hală deschisă a Combinatului, un perete metalic, de protecție, desparte cazanul de comisie, în întregime prezentă. Pe fețele tuturor se citește încordarea. Se află acolo Cernea, Tudor, Matei, Bejan, Pascu, Stamatescu, cei patru profesori și procurorul Țonca.

MATEI (*cu voce sonoră*): Conectați cazanul la furnal!!

(*După scurt timp, se aude o detunătură puternică. Dincolo de peretele metalic, se înalță un fum gros. Toți rămîn stupefiați.*)

Cernea, consternat, privește pe fiecare în parte, fără a spune ceva. Apoi, cu pași repezi, străbate hala și se îndreaptă spre biroul directorului. Ceilalți îl urmează. Intră în birou. Nimeni nu vorbește. Stamatescu pare

definitiv învins. Cu unermii aduși, pare îmbătrinit și condamnat fără drept de apel.)

CERNEA : Să ne așezăm și să chibzuim...

Tovarășe Matei, poate n-ar strica niște cafele mai puțin dulci ; ne-am mai dezmoțit nițel și, poate, ne-ar înviora. (Încearcă să dea o notă de destindere atmosferei prea încordate.) Să stea jos toată lumea... (Scurtă pauză. Își drege glasul. Vorbește cu greu.) Urmează să ascultăm raportul... (Încearcă să pară calm.) Cred că toți ați dormit pe apucate. Eu dorm al dracului de prost fiind nu-s acasă...

POPOVICI : Se vede că toți avem înșomii, departe de casă. E o lege...

CERNEA : Așa este ! Cum se schimbă lucrurile ! Când ești tânăr, te simți bine oriunde, mai ales când reușești să „vadezi” de sub tutela părinților ! Când ai casa și rostul tău, și mai și îmbătrânești, parcă micșori nu-i mai bine... (Secretara intră cu cafelele. Se aprind țigările. Fiecare își bea cafeaua, în tăcere. Cernea stinge în scrumieră țigara abia începută. Cuprinde cu privirea pe cei prezenți.) Ei, să începem, tovarăși ! Poftim, tovarășe procuror ! (Tonea, dregându-și glasul, se ridică ceremonios, încheindu-și nasturii de la haină.) Stai jos, tovarășe Tonea ! Stai jos ! Te vei simți mai bine și dumneata, și noi. Te-aș ruga, însă, să treci peste introducere și peste relatarea producerii exploziei. Intră direct în miezul problemei !

TONEA (jenat, se lasă pe scaun. Urmărește un timp cu privirea în josul paginilor, apoi pune pe masă una, două, trei file. Se oprește) : Da, da ! (Își drege glasul din nou.) Este recunoscut că, de-a lungul anilor, inginerul Stamatescu și-a dovedit probitatea profesională, conștiinciozitatea, voința și hotărârea în realizarea unor obiective industriale de mare importanță. Dar, în numele unor asemenea calități și succese, poate involuntar, poate voit, inginerul Stamatescu a abdicat de la aceste principii. Considerăm că, datorită egoismului, infatuării și nemăsuratei încrederi pe care o are în el, inginerul Stamatescu a renunțat la confruntarea propriilor idei și păreri cu ale altor confrăți. Impunându-și orbeste și, uneori, în mod violent punctele sale de vedere, crezându-se superior celorlalți, inginerul Stamatescu, săvârșind grave abateri de la disciplina și intransigența omului de știință, a alunecat pe panta periculoasă a delăsării și, implicit, au apărut erorile grave care au declanșat tragedia... Asistența tehnică, în timpul construcției, a fost insuficientă, atât din partea constructorului, cât și a proiectantului, iar recepția s-a făcut în ansamblu și superficial ! (Părăsește textul și vorbește liber, ridicându-se în picioare.) Nici nu putem numi greșeli faptele intolerabile care au dus la catastrofă ! Poate că, dacă ar fi

fost simple greșeli, consecințele nu ar fi fost atât de grave ! După opinia mea, inginerul Stamatescu a comis un act de sabotaj !

(Rumoare printre cei prezenți.)

CERNEA (calm) : Tovarășe procuror, te-am rugat să stai jos și să prezinți raportul !

TONEA : Da, vă rog să mă iertați ! (Citește.)

În consecință, de tragedia petrecută la Combinatul siderurgic Galați se face vinovat, în primul rând, inginerul proiectant Stamatescu Șerban. Un argument în plus îl constituie însăși explozia cauperului construit la scară redusă. Pentru faptele grave enunțate mai sus, comisia de anchetă propune următoarele : 1. Situația de partid a inginerului proiectant Stamatescu Șerban să fie luată în discuție de către Biroul Comitetului județean de partid. 2. Înlăturarea sa din activitatea științifică. 3. Cazul său să fie deferit justiției, pentru a fi trimis în fața instanței de judecată. De asemenea, propunem să fie deferiți justiției inginerul Păscu Gheorghe, șeful biroului pentru protecția muncii, și inginerul constructor Bejan Ion.

BEJAN (ridicându-se în picioare, iritat) : Dar, e absurd ! Cazanul construit pentru expertiză n-a dovedit nicidecum vreo greșală de construcție ! Și nu era primul care...

TONEA : Și acesta și celălalt au explodat, tovarășe inginer ! Asta nu-i o dovadă ? !

CERNEA (cu calm impus) : Vă rog, să lăsăm discuțiile în contradictoriu !... Ai terminat, tovarășe Tonea, de prezentat raportul, nu-i așa ?

TONEA (stringându-și cu grijă filele raportului, privind cu satisfacție spre Cernea) : Da !

(O scurtă pauză.)

CERNEA : Da, da... (Vădit tulburat, preocupat.) Am ascultat... tovarăși... (Iar o pauză. Se ridică de la masă. Face câțiva pași prin încăperea, urmărit de ceilalți. Se oprește în fața lor, dar rămâne în picioare.) Știți eu toții că am fost desemnat de conducerea superioară de partid să conduc ancheta. Nu vreau să influențez pe nici unul dintre dumneavoastră, dar mi se pare ciudată, foarte ciudată această optică — cum s-o numesc ? — deformată despre un om ca inginerul Stamatescu. (Intristat.) Dar, asta-i altceva... (Se plimbă iar, revine.) Raportul prezentat exprimă părerea tuturor celor de față, nu-i așa ?

POPOVICI : Nu, tovarășe Cernea ! Raportul nu este semnat de mine și de profesorul Cozma. Deci, concluziile nu sînt, în întregime, și ale noastre. Subliniez : concluziile, pentru că, de fapt, nu toate au fost prezentate aici.

TONEA (se ridică în picioare, privind înciudat spre Popovici) : Tovarășe Cernea, am avut o dispută violentă cu tovarășii profesori din Timișoara, în privința culpabilității lui Stamatescu !

CERNEA : *Tovarășului* Stamatescu !

ȚONEA : Da, mă rog ! Eu mi-am spus încă de la început părerea. Nici nu mai era necesară ancheta, și nici cele trei săptămîni pentru construirea noului cazan ! Concluziile se puteau trage de atunci. Era, și acum a fost demonstrată, vina inginerului proiectant ! Nu altul, ci el, inginerul Stamatescu, a proiectat cazanul cauper, care, explodînd, a ucis oameni, a adus prejudicii mari avuției statului ! Ce alt vinovat mai trebuie căutat, tovarășe Cernea ? ... Iar ceilalți acuzați sînt, de fapt, victimele sale ! Lor li se vor acorda, cu certitudine, circumstanțe atenuante !

CERNEA (*ridicînd tonul*) : Nu căutăm nu-mai vinovați, tovarășe Țonea ! N-ai înțeles nici pînă acum acest lucru ? Pe mine, pe dumneata și pe toți ceilalți trebuie să ne preocupe găsirea cauzei sau a cauzelor care au dus la nenorocire. A acuza, în cazul nostru, este cel mai lesne ! Să admitem cele arătate în raport. Acuzăm, judecăm și condamnăm ! Și, ce-am rezolva ? ! Avem certitudinea, după aceea, că asemenea nenorociri nu se vor mai repeta ? Dumneata vezi totul numai prin prisma profesiei pe care o exerceți. Ti-am mai spus-o ! Te-ai întreat, însă — și aceasta îi privește și pe ceilalți — dacă n-ar mai putea fi vreo cale care să ne scoată din impas ? Oare acesta este adevărul pe care-l căutăm ? (*Revine la masă, se rează.*) Raportul este, după părerea mea, real doar în parte ; în multe locuri, e exagerat și incomplet. În paranteză fie spus, înclin să cred — cel puțin, așa am rămas cu impresia — că tovarășul procuror s-a gîndit că-i va folosi mai mult ca bază a rechizitoriului pe care-l va rosti la judecarea inginerului Stamatescu ! Il va acuza, într-o pledoarie strălucită, de crimă și sabotaj ! Nu-i așa ? Iartă-mă, tovarășe Țonea, dar materialul mi s-a părut pătimaș. Din păcate, a cam început să ne placă mai mult să ne ascultăm vorbind pe noi înșine, decît pe alții ! (*Ostează adînc. După o scurtă pauză, în care Cernea pare că-și caută pe scaun cea mai bună poziție, urmărit de toți cei de față, aprinzîndu-și o țigară și trăgînd cu nesat, continuă, cu voce scăzută.*) Fac apel, din nou, la toți cei de față, pentru a nu ne pripîi să acuzăm și condamnăm. Să găsim și alte modalități de cercetare, de investigație, care să ne dezvăluie realitatea, adevărul. Eu nu sînt specialist, dar cred că n-am epuizat toate căile, fie ele chiar și mai întortocheate, pentru a găsi adevărul. (*Adresîndu-se lui Țonea.*) Și nu vom admite nimănu, tovarășe procuror, să fie încălcate sau ignorate legile !

POPOVICI : Aveți dreptate, tovarășe Cernea, tocmai de aceea noi n-am semnat rapor-

tul... Ne-am gîndit mult, în tot acest timp... Cred că ar mai fi, totuși, o cale... CERNEA : Păi, spuncți-o, oameni buni, ce așteptați ?

POPOVICI : N-au fost de acord cu noi ceilalți membri ai comisiei. Se pare că înșuși inginerul Stamatescu se consideră invins...

CERNEA : La ce anume v-ați gîndit ?

POPOVICI : Am vrea să propunem repetarea expertizei !

CERNEA : Repetarea ? ! Și, ce elemente noi intervin de astă dată ?

POPOVICI : Vrem să construim un alt cazan la scară redusă, după același proiect. Punerea sa în funcțiune să o facem, însă, în alte condiții de climă și în alt loc ; de pildă, poate chiar în laborator sau într-o altă hală a Combinatului. În nici un caz, în aer liber ! Bineînțeles, respectînd normele de protecție.

CERNEA : Să mai așteptăm ?

POPOVICI : Încă trei săptămîni, tovarășe Cernea. S-ar putea ca factorii climatici să aibă influență, s-ar putea să nu aihă ... Nu-i clar o ipoteză. Noi credem că trebuie, că merită să încercăm ! V-aș ruga să fiți de acord ! Vom încerca, chiar cu riscul de a suporta noi cheltuielile !

CERNEA : Ideea nu-i rea ; în privința cheltuielilor, vom mai vedea ! (*Zîbește, înveselit.*)

COZMA : Nu avem termeni de comparație, în acest sens. De aceea, ne-am gîndit să recurgem la cea de-a doua expertiză...

CERNEA : Acesta ar fi unul dintre motive. Mai sînt și altele ?

COZMA : Ingerul Stamatescu nu-i un oarecare, tovarășe Cernea. Nu putem șterge cu buretele meritele lui, munca pusă în folosul societății de-a lungul anilor. Cît privește... optica greșită despre el, noi n-o putem împărtăși, chiar dacă ne-ar fi impusă !

CERNEA : Cu totul de acord cu dumneavoastră !

ȚONEA (*supărat*) : Dar, asta înseamnă tergiversare, tovarășe Cernea ! Pentru ce ? Cui va folosi ?

CERNEA (*vădît înviorat*) : Nu-i tergiversare ! Trebuie să procedăm în așa fel încît, în final, să putem spune, împăcați cu noi înșine, că am făcut tot ce era omenește posibil. Și nimic nu e prea mult atunci cînd în joc este viața oamenilor ! ... Cei-alți, ce părere au ?

MATEI : Dacă se hotărăște reluarea expertizei, nu mă pot opune, deși...

CERNEA : Deși ? Ce vrei să spui, tovarășe Matei ? Nu ești convins de oportunitatea ei ! Și, de ce ?

MATEI : Dacă prima a eșuat, nu cred că cealaltă va limpezi situația !

MAREȘ : Eu nu sînt împotriva repetării expertizei, dar nu văd ce va aduce nou.

Dar, în definitiv... (*Ridică din umeri a nepăsare.*)

ȘTIRBEL: Sînt de acord, deși mi-am spus părerea în raportul prezentat.

CERNEA: Sînteți convins că nu se mai poate face nimic? Că raportul prezentat este fără cusur, că nu mai poate interveni absolut nimic?!?

ȘTIRBEL: V-am spus, nu sînt împotriva, dar dumneavoastră decideți, în ultimă instanță!

CERNEA: Nu, tovarășe profesor! Nu eu decid! De aceea sîntem aici, ca să hotărîm împreună! Numai cînd vom ajunge la păreri comune, vom lua o hotărîre!

TUDOR: Tovarășe Cernea, cred că avem datoria să încercăm din nou. Mi se pare că tovarășii profesori de la Timișoara au dreptate. De aceea, susțin propunerea făcută.

CERNEA: Pentru că sînt, totuși, păreri diferite, iar unii și-au manifestat neîncrederea în cea de-a doua expertiză, aș ruga să ridice mîna cei care sînt de acord cu propunerea făcută. (*Hotărăști, profesorii din Timișoara ridică mîna, apoi Matei și Tudor. În cele din urmă, și profesorii din București. Procurorul Țonea nu ridică mîna.*) Dumneata, tovarășe procuror, ești împotriva?

ȚONEA: Mă abțin, tovarășe Cernea.

CERNEA: Pentru că e tîrziu, mă gîndesc să amînăm pînă mîine luarea unei hotărîri definitive. Și... noaptea e un sfetnic bun! La revedere! (*Toți se ridică, grîbindu-se spre ieșire. Stamatescu ezită să plece. El privește insistent pe Cernea.*) Vrei să-mi spui ceva, tovarășe inginer?

STAMATESCU (*cu voce scăzută*): Da, aș avea ceva... confidențial...

CERNEA: Da, te rog, ia loc!

STAMATESCU (*uitîndu-se spre cei care ies. Cînd ușa se închide în urma lor, se așază în fața lui Cernea, la masă*): Eu le mulțumesc tovarășilor profesori de la Timișoara și celorlalți care, cu atîta insistență, caută lămurirea acestui „caz” al meu...

CERNEA (*zîmbind*): Nu-i numai al dumitale! E și al nostru, al întregii țări! Îți dai seama! Dacă dezlegăm taina aici, sîntem stăpîni pe orice situație! (*Cu voce caldă.*) Dar, de ce ești sceptic? De ce vrei să abandonezi, tocmai acum?!

STAMATESCU: Cred că mi-am pierdut încrederea în mine... De fapt, ce spun eu? Nu mai cred în nimic...

CERNEA: Dacă nu te-ai cunoaște, poate ți-aș da dreptate...

STAMATESCU: Alceva mă preocupă și mă chinuie. Mai grav, poate, decît aceea regretabilă „eroare” săvîrșită. (*Privește în altă parte, ocolește privirea lui Cernea. Așteaptă parcă un îndemn pentru a vorbi. Privirea-i revine la Cernea, țintindu-l.*) Vinovăția mea este aproape dovedită. Voi fi deferit justiției, judecat și condamnat. Asta ești calea normală. Oricine ar fi fost în locul meu, ar fi trebuit să plătească. Dar... (*pauză scurtă; își trage răsuflarea, reîncepe greoi*) cred că va trebui să oprîți toate furnalele din țară care funcționează cu cazane cauper construite după proiectele mele!

(*Cuvintele cad ca o lovitură puternică peste Cernea. Acesta este derutat. Se lasă moale pe speteaza scaunului, își șterge fruntea cu batista, apoi vorbește cu glas foarte ridicat.*)

CERNEA: Ți-ai pierdut mințile? Nu-ți dai seama ce spui? Știi, doar, mai bine decît alții, ce-ar însemna asta! Catastrofă națională! Vrei să aruncăm economia la pămînt?! (*Iritat peste măsură, se ridică de la masă, se plimbă agitat, aprinde iute o țigară.*) Asta n-o hotărîsc nici eu, nici dumneata! (*Pune mîna pe telefon, formează în grabă un număr.*) Tudore, bine că n-ai plecat! Din pămînt, din iarbă verde, adună urgent comisia și veniți la Combinat! (*Ascultă ce i se spune.*) Cum, cînd? Acum, chiar acum! A intervenit ceva care nu suferă amîinare! (*Inchide telefonul.*) Sfîntă comoditate, lua-te-ar dracu!

ACTUL al II-lea

Tabloul 6

La Combinat. Este prezentă toată comisia.

CERNEA: Situația pare că se complică. Pînă acum, fiecare dintre noi am căutat, pe toate căile, și continuăm să căutăm, ce a determinat producerea exploziei care ne dă atîta bătaie de cap. Iată, însă, că

inginerul proiectant Stamatescu ne aduce în pragul infarctului! Propune să oprim toate furnalele din țară aflate în funcțiune, pe motiv că, toate, sînt executate după proiectele lui!

(*Rurnoare, toți se privesc întrebător, derutați.*)

STAMATESCU : Eu cred că, în condițiile actuale, create aici, măsura propusă de mine ar preîntîmpina alte asemenea tragedii. M-am gîndit mult la asta și așteptam terminarea expertizei cu sufletul la gură. Trebuie, este de datoria mea de om, de comunist, să vă atrag atenția asupra primejdiei care ne paște !

CERNEA (*ridicîndu-se iar de la locul său, apropiîndu-se de masă și adresîndu-se lui Stamatescu*) : Nu mai repeta această absurditate ! Toate, cele în exploatare, merg fără dificultate, de ani de zile ! Aici trebuie să se fi întîmplat altceva ! Ar fi cea mai mare nesocotință să acceptăm ideea dumitale ! Nu, nu e posibil ! (*Nervos, se oprește iar în mijlocul încăperii. Își rotește privirile spre ceilalți, care-l urmăresc cu atenție și îngrijorare.*) Mai există o asemenea părere ? Să vorbim deschis, tovarăși !

MAREȘ (*calm*) : Nu cred că trebuie să recurgem la măsuri extremiste. Inginerul Stamatescu se află sub impresia acelei, sau acelor greșeli, pe care, probabil, le-a săvîrșit. Este normal să gîndească, să reacționeze astfel.

CERNEA : Sau, poate, nu le-a săvîrșit, tovarășe profesor !

MAREȘ : Da, am spus „probabil” ... Deocamdată, din nefericire, totul apasă pe umerii săi. Eu n-am fost, de la bun început, pentru repetarea expertizei, și nici alții din comisie. Dar, mă rog, am mai spus-o, dacă se hotărăște, nu ne putem împotrivi !

CERNEA : În privința aceasta, nu am luat încă o hotărîre, tovarășe profesor, deși va trebui să o facem. Poate, chiar acum ! Dar, ce facem cu propunerea inginerului Stamatescu ?

STAMATESCU : Vă rog pe toți să vă gîndiți bine la acest lucru. Mă obsedează gîndul că o nouă explozie ar putea avea loc. N-aș vrea să-mi încerc conștiința cu noi victime...

CERNEA (*intorcîndu-se spre el*) : Sună a resemnare, tovarășe Stamatescu ! Se pare că accepți cu prea mare ușurință situația, pentru un specialist ca dumneata, care ții la prestigiul și la renumele său. Crezi că-i normal să fie așa ? (*Vocea-i capătă inflexiuni calde, își reia locul alături de ceilalți, la masă, se adresează lui Stamatescu.*) Te rog să mă ierți ! Acum câteva clipe, mi-am pierdut controlul, dar nu pot accepta atitudinea asta pesimistă, pe care o arborezi ! (*Adresîndu-se celorlalți,*

hotărît.) Vom repeta expertiza, pentru verificarea ipotezei emise de tovarășii de la Timișoara ! Veți avea tot sprijinul, tovarăși Popovici și Cozma !

POPOVICI : Cred că nu trebuie să oprim nici un furnal, tovarășe Cernea ! Iau aceeași răspundere asupra mea ! Iar în privința reluării expertizei, ne-am gîndit că ar fi mai potrivit să facem cazanul în atelierele Politehnicii din Timișoara. Avem acolo mîna de lucru calificată, aparatură modernă, materiale. N-ar fi rău dacă ar merge acolo și inginerul Stamatescu ; este, doar, proiectul lui.

CERNEA : Perfect, de acord ! Cred, însă, că montarea și punerea în funcțiune să se facă tot aici, nu la Timișoara. Schimbînd doar hala și condițiile de funcționare.

ȚONEA : V-aș ruga să-mi permiteți, tovarășe Cernea...

CERNEA : Te rog, te rog !

ȚONEA : Atitudinea inginerului Stamatescu îmi întărește convingerea asupra vinovăției sale. Dacă el are certitudinea că poartă întreaga răspundere, de ce altă expertiză, alt timp pierdut ? Eu am datoria ca, în calitatea mea, să atrag atenția că s-ar putea să fie prea tîrziu, așteptînd încă trei săptămîni !... Cred că avertismentul dat de inginerul Stamatescu, considerat de el ca fiind oportun, să fie consemnat într-un document oficial...

CERNEA : De ce ? Avem iar nevoie de „plăpumionară”, tovarășe procuror ? Și, dacă se poate, de puf, că ține mai cald ! Dar conștiința noastră, a tuturor celor de față, nu este o garanție ?

ȚONEA : Totuși, tovarășe Cernea, avem o răspundere în fața legilor...

CERNEA : Pe care ne-o asumăm toți ! Nu cred că este cazul să o luăm de la început, să vorbim despre rolul și importanța legislației țării...

ȚONEA : Oricum, pentru pierderea altor vicți omenesti, pentru aruncarea la gunoi a miliardelor, legile sînt drastice, iar inovații se vor supune lor, oricît de mare prestigiu ar avea ! Nu trebuie să tolerăm ca, în spatele unor merite, a unor calități excepționale, legile să fie încălcate !

CERNEA : Sună cam amenințător... Dar, pentru a găsi pe cei vinovați, trebuie să animăm încă, să cîutăm ! Altfel, pe cine am condamna ? (*Schițează un zîmbet.*) Și, aș ruga ca, măcar în perioada asta de cercetări, să lăsăm suspiciunile... Așadar, ne-am înțeles : eu toții, la lucru, și ne vedem aici, peste trei săptămîni !

Cernea, singur în birou, se plimbă preocupat. Intră secretara.

SECRETARA : Tovarășe Cernea, vă rog să mă iertați... A venit o tovarășă... Stamatoescu, soția inginerului. Dorește să vă vorbească.

CERNEA (*îndreptându-se spre ușă*) : Hai, Elena. Îndrăznește ! Fii binevenită ! Eram sigur că n-ai să rezisti ! (*îi strânge mina cu căldură*.) În loc !

ELENA : Nu, mulțumesc. Nu vreau să vă rețin prea mult !

CERNEA : Cu ce-ți pot fi de folos ?

ELENA : Tovarășe Cernea, Șerban...

CERNEA : Ai venit să-l aperi ?

ELENA : Cine, altcineva, ar putea să o facă mai bine decât mine ?

CERNEA (*hotărît*) : Se apără singur, dacă va fi nevoie. Iar dacă tu ai vrea să o faci, nici nu știu cum...

ELENA (*patetic*) : E nevinovat, tovarășe Cernea ! Sînt sigură de asta !

CERNEA : În atare situații, nu-i suficient să spui, sus și tare : „ e nevinovat ”. Trebuie să ai argumente...

ELENA : Tocmai...

CERNEA : De ce nu accepti că și el a putut greși undeva ? Viața e foarte complicată, Elena, mai complicată decât transpunerea pe hîrtie de calc a unei instalații...

ELENA : Nu mai poate suporta starea aceasta de... așteptare, de suspiciune, care planează asupra lui. Nu este omul obișnuit cu eșecuri ; ce e mai trist e că a început și el să se considere principalul vinovat. Așteaptă, resemnat, să fie condamnat.

CERNEA : Dar tu, Elena, poți avea o influență hotărîtoare asupra lui !...

ELENA : Am încercat... E inutil... Sigur, acceptînd, prin absurd, vinovăția lui, voi rămîne alături de el... Ne știm de cînd eram studenți...

CERNEA : Știu, tocmai de aceea, tu îl poți determina să iasă din starea asta.

ELENA (*cu voce scăzută*) : Sîntem împreună de atîția ani, am împărțit și neazuri și bucurii. Întotdeauna ne-am înțeles, contopindu-ne idealurile și pasiunile. Dumnezeu-voastră știți că s-a dedicat cu toată ființa profesiei pe care și-a ales-o... L-am vegheat adesea, nopțile, cînd, aplecat peste planșe, dădea viață frămîntărilor care-l pasionau... Înțelegeți că judecarea lui, condamnarea, ar echivala cu o pierdere ireparabilă pentru el, pentru mine, și de ce să nu recunoaștem, pentru știința noastră... Nu poate fi acuzat, nu trebuie să ajungă pînă acolo !

CERNEA : Dar cine-l acuză, Elena ?!

ELENA : Probabil, s-au făcut presiuni asupra lui, sau unii au lăsat să se înțeleagă aceasta. Altfel, n-ar fi atît de sceptic. Îl cunosc. Nu-i omul care să abandoneze așa de ușor lupta !

CERNEA : De acord cu tine, dar, de astă dată, este o situație cu totul specială.

ELENA : Tovarășe Cernea, eu argumente deosebite nu am : știu doar că întotdeauna a fost călăuzit de respectul pentru adevăr în știință. De aceea, nu cred că poate fi acuzat de necinste. Este, doar, un produs al științei noastre, al anilor noștri, atît de frămîntați. În afară de asta, este omul pe care-l iubesc și respect. Pentru toate acestea, îl apăr ! Am acest drept !

CERNEA : Evident ! Așa se și cuvine ! Dar, aici, și-am mai spus, este vorba de catastrofa care s-a produs și care pune atîtea semne de întrebare. E normal ca, decamdată, bănuielile să cadă și asupra sa.

ELENA : Dar e vorba de viața lui, tovarășe Cernea, de viața lui Stamatoescu Șerban, pînă mai ieri înconjurat de stimă și respect, iar astăzi, la un pas de prăbușire... E vorba și de viața mea !

CERNEA : Și a altora, Elena ! Nu ne putem izola și nu putem să ne gîndim, într-o asemenea situație, numai la noi. Purtăm în spate răspunderea și pentru ceilalți. Egoismul nu are ce căuta...

ELENA : Și, atunci, pentru noi, cine... ?

CERNEA : Și voi, și alții... Dialectic. (*Zimbește.*)

ELENA : A fost corect în tot ce-a făcut, are atîtea merite...

CERNEA : Și, crezi că i le pune cineva la îndoială ?

ELENA : Nu pot suporta să-l văd suferind...

CERNEA (*se apropie de ea, vorbindu-i cald*) : Elena, nu cred că trebuia să vii aici pentru a mi-l prezenta pe Șerban. Vă cunosc, deopotrivă de bine, pe amîndoi și vă apreciez. Dar trebuie să înțelegi că asupra lui și asupra constructorului planează, decamdată, întreaga vinovăție. Care va fi rezultatul cercetărilor noastre, nu putem anticipa. Oricum, ști vorbese deschis, acum nu poate fi absolvit de răspundere. Este implicat direct. Ți-o spun fără menajamente, tocmai pentru că ești un om care nu acceptă ipocrizia, necinstea ! Tu însăși ești om de știință ! Cu atît mai mult, trebuie să înțelegi !

ELENA : Aveți dreptate... V-aș ruga, însă, să-l chemați să discutați cu el... Eu n-am reușit să-i insuflu încredere. Este dezorientat... Mi-e teamă pentru el... !

CERNEA : Vă înțeleg ; și pe el și pe tine. Dar, să avem răbdare. Ancheta nu s-a încheiat. Continuăm investigațiile nu pentru a da câștig de cauză inginerului Stamatescu. Vrem să găsim adevărul, Elena, să preîntîmpinăm producerea unor astfel de accidente, în viitor. Dacă cineva va fi vinovat...

ELENA : Atunci... *(Speriată, duce instinctiv mina la gură.)*

CERNEA : Ești înțeleaptă, nu trebuie să aștepti un răspuns de la mine. Îți dai seama de consecințe. Pînă atunci... sabia lui Damocles... *(Privește spre tavan.)* Vreau să fii sincer cu tine pînă la capăt.

(Cu voce scăzută.) Du-te liniștită și stai în preajma lui. Are nevoie de tine, poate mai mult ca oricînd. De mine, îți va lipsi de acasă. Pleacă la Timișoara... O să-ți explice el.

ELENA : Deci, tot va fi...

CERNEA : Nu, nu-i ce crezi tu... Păstrează-ți calmul. Fii demnă și crede în cauza dreaptă a lui Șerban ! E și... a noastră !

ELENA : Vă mulțumesc, tovarășe Cernea, și iertați-mă... Aș vrea să vă mai rog un lucru : el nu trebuie să știe că am fost aici ! S-ar simți umilit ! Nu mi-ar ierta-o niciodată ! *(Îi întinde mina.)* Rămîneți cu bine !

CERNEA : La revodere, Elena ! Păcat că a trebuit să ne reintîlnim în condițiile acestea ! Să fim, totuși, optimiști ! *(O conduce pînă la ușă.)*

Tabloul 8

Din nou în casa lui Cernea. Același interior. Cernea, la birou, studiază niște dosare. Soția sa, într-un fotoliu, răsfoiește o revistă. E seara, tirziu.

IULIA *(lăsînd la o parte revista, privindu-l pe Cernea)* : Și, dacă rezultatul va fi același, Ștefane ?

CERNEA : Asta mă îngrijorează. Ce vom face după aceea ? După aceea... *(Vine în fața fotoliului pe care stă soția sa.)* E așa de ușor să scoți un om în afara societății, să-l trimiți la pușcărie ! Un om, un specialist valoros ca inginerul Stamatescu, de exemplu... Dar enigma, tot nedezlegată rămîne... *(Gînditor, așezîndu-se într-un fotoliu.)* Îți trebuie ani îndelungați să formezi un asemenea cadru, iar la pregătirea, la instruirea lui concură întreaga societate. Și, atunci ? Se poate să-l arunci ca pe o zdreanță ?... Așa ceva nu trebuie să se întîmple !

IULIA : Bine, dar și unul ca el putea greși !

CERNEA : El, nu ! El, nu, Iulia ! În atîția ani, n-a greșit niciodată ! În altă parte trebuie căutat... În altă parte... El nu putea... nu...

(Sîncul soneriei le întrerupe discuția. Iulia se ridică din fotoliu, îndreptîndu-se spre ușa de la intrare. Deschide. În pragul ușii, stă nemîșcată o bătrînă scundă, încăruntită, îmbrăcată în straie populare ardelenesti.)

BĂTRÎNA : Bună seara, maică ! *(Intră în casă fără a aștepta răspunsul la salut și nici incuviințarea de a intra.)*

IULIA *(închînd ușa, luîndu-se după bătrînă)* : Bună seara, mătușico, dar, ce-i

cu dumneata ? Crod că-i o confuzie, o greșeală...

BĂTRÎNA *(ajunge în mijlocul încăperii, unde se află Cernea. Se oprește, se uită atent la el)* : Nu, nu-i nici o greșeală, am venit la sigur... *(Cernea o privește cu uimire. Bătrîna își pune traista lingă unul dintre fotolii, așezîndu-se.)* Eu, nici rămîn... Mai departe nu mă mai duc... M-ăți da afară, m-oi supune, de nu, m-ăți asculta, să-mi spun necazul... *(Scoate din traistă o sticlă cu un conținut gălbui și o așază pe birou.)*

CERNEA *(schimbînd priviri întrebătoare cu Iulia, venind în fața bătrînei)* : Îmi ești complet necunoscută, mătușă... Cum ai ajuns aici, cine te-a trimis ?

BĂTRÎNA : Trebuie să mă cunoști... Eu n-am greșit... Altfel, nu veneam... Sîntem din același sat, te cunosc bine...

CERNEA : S-ar putea, nu te contrazic ; eu am plecat de mult de-acasă...

BĂTRÎNA : Așa-i... Ai plecat de mic copil, de aceea nuf mă știi... Dar, înainte de a-ți spune ce mă aduce aici, hai să ne cîntîm... Om bea o țuică de prună, așa, ca pe la noi, și-apoi m-oi destăinui. *(Iulia aduce pîhărele de țuică.)* C-așa-i omul, nu trebuie să vorbească fără a-și uda, din cînd în cînd, gîtul ! *(Bătrîna rîmîne pe fotoliu, cei doi, în picioare, privind-o, curioși. Cernea abia își stăpînește un zîm-*

bet. *Bătrina, cu mina noduroasă, tremurînd, toarnă în pahare încet, cu luare-înainte.)* Noroc, și bine v-am găsit! (*Ciocnește cu cele două pahare și bea pe nerisuflete. Cernea și Iulia gustă și ei.*)

CERNEA: Ei, acum să auzim necazul... Că, nu de bucurie ai venit la mine... Așa-i? Sau ai venit să ne cinstim cu țuică de pe la noi?

BĂTRINA: Ba...

CERNEA: Ei, care-i baiul?

BĂTRINA (*umple din nou, tacticoasă, paharul și, fără să mai ciocnească, de astă dată, îl dă pe gât, ștergîndu-și gura cu podul palmei*): Apoi, maică, am venit la tine pentru că știu că voi sînteți cinstiți... Sînteți cinstiți, și cu putere!

CERNEA (*zîmbind*): Așa... Înseamnă că-i mare supărarea pe care o ai, de-i vorba de putere!

BĂTRINA: Eu așa cred, că numai tu m-ai putea ajuta... (*Se uită lung la sticlă, dar nu mai îndrăznește să-și toarne în pahar.*) Uite ce-i, maică: am niște vecini tare răi. Răi, de-mi mînfîcă zilele... Știi, dintr-ăia care dau cu rîtul... Și-au croit potcoă peste pămîntul meu de lîngă casă, de nu mai am liniște... E un du-te-vino, mereu, cu cățel, ou purcel... Parcă-și bat joc de bătrînețea mea...

CERNEA (*privind-o îndelung, zîmbind*): Bine, dar eu...

BĂTRINA: Lasă, că sînt sigură că poți! Poți să mă ajuți!

CERNEA: Mătușică, spune-mi, dumneata ai copii?

BĂTRINA: Doi! Un fecior, care mi-i doctor, și o fată, mîritată o-un avocat...

CERNEA: Cu ei ai vorbit de necazul dumitale?

BĂTRINA: Păi, ce să le spun lor? Ei nu sînt politici...

CERNEA (*ride zgomotos*): Dar aici nu-i vorba de politică! Asta se poate rezolva la primăria din sat, la judecătoria... Zici că ai ginere avocat. El cunoaște legile. Dacă îl duci în sat și-i spui necazul, praf îi face pe toți, de ai dreptate! El știe să le explice celor de acolo că legea interzice asemenea abuzuri...

BĂTRINA (*privindu-l, surprinsă*): E drept că pe la copii merg mai rar... Știu eu de m-or ajuta... Măi ales ginere-miu, care nu-i de prin părțile noastre... (*Îl privește fîntă pe Cernea, cu oarecare îndoială.*) Vrei să scapi de mine, nu-i așa?

CERNEA: Te înșeli, mătușică. Ginerere dumitale este în măsură să te ajute, fără a mai bate drumuri străine, și pe la porțile altora... Numai dacă nu sînteți certați...

BĂTRINA (*cu voce scăzută*): Nu ne certăm, maică, numai că...

CERNEA: Se mai întimplă...

BĂTRINA: Eu țin la liniștea copiilor mei...
Îi văd rar...

CERNEA: Ceva trebuie să fie de nu te-ai dus la ei și ai venit la mine... un străin...

BĂTRINA: Dară, nu-mi ești străin... Că ești de-al nost', așa cum știi toți din sat. Eu pe tine te știu mai mare... (*Întinde mina după sticlă și toarnă în pahare.*)

CERNEA: Nu-i vorba de „mare” sau „mic”. Ți-am spus: e vorba de legi. Se vede că cci din sat, știindu-te singură, fără ajutor, au profitat...

BĂTRINA: Așa-i... Va să zică, așa stau lucrurile... Dacă știam... Hai să mai bem un pahar și mă duc...

CERNEA: Unde mergi acum? O să rămîi la noi peste noapte!

BĂTRINA: Merg la fata mea, care șade aici, în București. (*Își bea paharul și se ridică, îndreptîndu-se spre ușă.*)

IULIA: Ia-ți sticla, mătușă!

BĂTRINA: N-oi lua-o! V-o las, c-așa se cade. Cînd mergi în casă la om, să nu te duci cu mina goală... Și să iertați c-am băut din ea și eu; am gîndit că-mi fac coraj...

CERNEA: Ai adus-o ca să mă îmbunezi? Ca o răsplată a ajutorului pe care-l așteptai?

BĂTRINA (*oprindu-se, îl privește zîmbind*): Apoi, tu n-ai nevoie de-astea! Ești bun și așa, știu eu! Rămîneți cu bine și să iertați... Am 69 de ani și sînt Florica lui Moga... Acum, poate-ți aduci aminte.

CERNEA (*o urmează spre ușă*): Da, da, îmi amintesc... Iar de-o fi să nu te-ajute ai dumitale... te-oi ajuta eu, mătușă... Mergi sănătoasă! (*Iulia rînduiește lucrurile pe birou. Cernea se întoarce, ride, inveselit.*) Frumoasă poveste! La asta nu mă așteptam! Vezi, Iulia, fiecare are potecile lui!... (*Rid amîndoi.*)

ANDREEA (*întră în jugă, îi sărută pe amîndoi. Este îmbrăcată în pantaloni și cu o jachetă de blană, cu pletele fluturînd, cu o geantă agățată de umăr*): Bună seara!

IULIA: Așa tîrziu, Andreea?

ANDREEA: Ne-am plimbat în parc, mamă, e așa de frumos!

IULIA: Frumos, în parc, acum, cînd stă să ningă...?

ANDREEA: E liniște! Apa-i oglindă! Pomii sînt într-o tainică așteptare!

CERNEA: Mai bine mergeai la Filologic... Imaginație ai...!

ANDREEA: Și economiștii pot fi romantici, tată! Voi face și poezii și voi crea planuri de perspectivă! (*Se vîntură prin casă, își scoate jacheta, punînd-o în dezordine pe scaun, geanta, pe birou.*)

CERNEA: Da, bine, bine...

ANDREEA (*adresîndu-i-se*): Cînd pleci la Galați?

CERNEA : Măine. Măine-i ziua cea mare !
 ANDREEA : Inseamnă că, la noapte, iar nu dormi !
 CERNEA : Știi tu asta ? Și, dac-ar fi așa ?
 ANDREEA : Parcă nu te-aș cunoaște ! Tu ești altfel, tată, parcă dintr-un aluat aparte !
 CERNEA (o imită) : „Dintr-un aluat aparte“... Nu-i vorba de asta. Sînt un om ca toți ceilalți. Sînt activist de partid, Andreea, comunist !
 ANDREEA : Da, bine, asta știi ! Dar cei care se presupune că au putut greși, acolo, la Galați, sînt și ei comuniști...
 CERNEA : Da, da, sînt !...
 ANDREEA : Și, atunci ? Vor răspunde pentru ceea ce au făcut !
 CERNEA : Ei, e un ghom tare încalcat. Reușita anchetei nu depinde numai de cel care o conduce. Intervin o sumedenie de factori... Și, apoi, oamenii... Oamenii, cu concepțiile lor. Ai de luptat cu obtuzitatea unora, cu neglijența, toleranța sau incapacitatea altora. Nu-i ușor, Andreea !
 ANDREEA : Și, tu trebuie să te consumi pentru toate ? Te macini pentru orice pricină care îți se pune de-a curmezîșul ! E foarte dificilă munca asta !
 CERNEA : E normal să fie așa ; te macini, precum spui, dar nu de prisos. Ți dai satisfacții ! Este o muncă cu oamenii, de aceea e grea, dar și frumoasă.
 ANDREEA : Și, eșecuri n-au fost niciodată ?
 CERNEA : Eșecuri ? Poate, neîmpliniri sau insuccese... Dar, lasă acum... Ne-am apucat să desfăcăm firul în șapte, să facem filozofia muncii de activist... E o muncă, așa cum sînt toate celelalte, în care îți trebuie, poate, ceva mai multă omenie... Ți-am spus, lucrezi cu oamenii... și, ca să-i înțelegi, trebuie să le pătrunzi în suflet. să-i cîntărești după fapte și vorbă. Altfel nu se poate.
 ANDREEA : Și, totuși, nu înțeleg. Justiția este cea chemată, doar, să judece...
 CERNEA : Cum, justiția ? Crezi că orice faptă trebuie predată justiției ? Și-apoi, nu uita că și acolo pot fi oameni care văd lucrările numai și numai din punctul lor de vedere. Iată, aici trebuie să intervenim pentru ca să nu se facă vreo nedreptate. Sigur, aceasta ar fi una dintre virtuțile necesare...
 ANDREEA : Ți-am spus eu : te frămînti, te zbați pentru ficcare. Spune-mi, tată, în aceste condiții, tu nu poți greși ?
 CERNEA : În primul rînd, greșelile nu pot fi excluse din viața oamenilor. Dar, sînt greșeli și greșeli. Uite, de pildă, chiar și numai faptul că ai sta cu mîinile încruciate tot o greșeală ar însemna, mai ales în zilele noastre ! Iar dacă s-a întîmplat să greșesc, cînd am fost mai tînr, am

făcut-o din lipsă de experiență. În munca noastră, nici nu se admit greșeli... Dacă, însă, o faci voit, inseamnă că idealurile pentru care ni luptăm, ai făcut sacrificii, le-ai trădat, s-au prăbușit !
 IULIA : Mai ai multe de învățat, Andreea... Încă nu înțelegi o seamă de lucruri... Lasă, acum... E tîrziu, tata-i obosit !
 ANDREEA : Ba nu, mamă, îl prindem așa de rar acasă ! Uneori, nici măcar duminica ! Iar noi, copiii, avem nevoie și de hrană spirituală ! Cînd să o capăt, dacă, în cazul meu, tata-i mai mult musafir ! ?
 CERNEA : Trăim o perioadă cînd sînt necesare aceste eforturi. Și nu spun că nu ai dreptate, numai că tu...
 ANDREEA : Da, hai, spune... Că eu... ce ? (Afectată.) Spune, tată : „tineretul de astăzi“, spune și tu, așa cum ne apostrofază alții !
 CERNEA : Nu, n-am să spun asta niciodată !
 ANDREEA : De ce ?
 CERNEA : Pentru că, în fața tineretului, eu sîm ridic pălăria ! Este instruit, entuziast, curajos, dornic să știe, să cunoască, este sănătos ! În mîinile voastre vom lăsa, mîine, totul. Și, mîinile acestea sînt puternice, de nădejde, curate... Întotdeauna am crezut în tineri ! Dar, asta nu înseamnă că sînt atotștiutori. Sfatul nostru, al celor vîrstnici, este binevenit întotdeauna. Parcă tu spuneaai, altădată, că-și spun cuvîntul înțelepciunea virstei și experiența vieții !
 ANDREEA (se apropie de Cernea, și sare de git) : Tată ! Faptul că ești aici, cu noi, că ne putem contrazice, ne putem supăra și împăca, sau că putem glumi sau povesti lucruri banale sau importante, mi se pare teribil !
 CERNEA : O ai și pe mama alături de tine ! Întotdeauna !
 ANDREEA : Mama e altceva ! Ea e căldura și mîngîierea, e sfatul bun oricînd i-l cer, e prietena mea cea mai bună !
 IULIA (urmărind-o atentă, rîde) : Andreea, ești în vervă astă-seară, ce-ți veni ?
 ANDREEA : Îmi spun și eu părerile, gîndurile... atunci cînd am ocazia...
 IULIA : Ești un copil încă ! Cînd te vei îndrăgosti, vrînd-nevrînd, noi vom trece pe planul al doilea — și eu, și tata. Nu vom mai fi nici sfătuitoari, nici prieteni, nici căldura, nici duioșia ! (Rîde zgomotos.)
 ANDREEA (gînditoare) : Tu trebuie să știi... doar ai fost ca mine ! Acum, însă, nu pot crede că se va întîmpla chiar așa !...
 CERNEA : Sînt într-adevăr obosit. Măine vreau să plec dis-de-dimineață. (Se ridică încet, retrăgîndu-se spre una dintre încăperi.) Noapte bună ! (Se oprește în fața Andreei.) O să mai găsim timp, nici o

grijă! Să mai criticăm, cei de criticat, să punem ordine în gândire!

ANDREEA : Crezi că-i bine să gândim absolut identic ?

CERNEA : Nu, nu ! Vreau să înțelegi doar că noi, atunci când eram de vîrstă voastră, aveam, parecă, o judecată mai robustă, mai adîncă asupra lucrurilor... Sau, poate, e numai o părere a mea... Voi aveți puterea și capacitatea de a discerne, dar nu simțiți suficient de călîită... *(O mîngîie pe cap, o sărută pe frunte.)*

ANDREEA : Ei, „generația voastră“...

CERNEA : Care v-a netezit vouă drumul spre civilizație... *(Iese.)*

IULIA : Andreea, Andreea, tare-ți place să-l necăjești !

ANDREEA : Facem ordine în gândire, prin discuții, așa a spus tata !

IULIA : Îl vezi cum este : arde, pur și

simplu, arde ca o flăcără continuă... Asta poți învăța de la el !

ANDREEA : Îl voi moșteni ! Fetele scamîună, doar, cu tații ! *(Hotărîtă.)* Da, voi fi ca tata ! Așa... hotărîtă și perseverentă, dirză, corectă și bună cu oamenii ! Cu siguranță, îi voi semăna ! *(După o pauză.)* Spune-mi, mamă, cînd se termină cu Galații ?

IULIA : Cine știe ? Miine are loc a doua expertiză. Să vedem ce va rezolva...

ANDREEA : Atunci, s-ar putea ca sîmbătă să fie acasă !

IULIA : Nu știi, Andreea !

ANDREEA : Aș vrea să fie... O dată implinse douăzeci de ani ! N-aș vrea să lipsească tata !

IULIA : Lasă asta ! *(Se ridică.)* Vom mai vedea ! Noapte bună !

Tabloul 9

Hala Combinatului siderurgic. Noul cazan cauper este montat. În jur, tehnicienii, muncitorii fac ultimele operațiuni de punere în funcțiune. Stamatescu și Bejan sînt prezenți. Apare întreaga comisie, în frunte cu Cernea, care arborează o mină veselă, optimistă.

CERNEA : Ce faceți, tovarăși ? *(Le întinde mina.)* Nu-mi place deloc cum arăți, tovarășe Stamatescu !

STAMATESCU *(încet)* : N-am motive să fiu altfel, tovarășe Cernea !

CERNEA : Lasă, lasă ! Te-ai pierdut prea repede ! Ia capitolul ăsta, nu ești bun specialist ! *(Privind spre Bejan.)* Tovarășul Bejan mi se pare ceva mai optimist ! Așa e sau mă-nșel ?

BEJAN : Ce pot face ?

CERNEA *(întorcîndu-se spre director)* : Să începem, tovarășe Matei !

(Comisia se retrage după peretele protector.)

MATEI *(cu voce tare)* : Conștați cazanul în furnal !

(Atenție, încordare printre cei prezenți. După o clipă de liniște, se aude un zgomot slab, de motor în pornire. Zgomotul se amplifică, se distinge, acum, un mers egal, continuu. Toți urmăresc, câteva clipe, cu mare atenție, comportarea cazanului. După o pauză scurtă, Cernea rupe tăcerea.)

CERNEA : Începutul e bun !

POPOVICI : Cred că nu ne-am înșelat, tovarășe Cernea. A fost necesară cea de-a doua expertiză !

MAREȘ : Să nu ne grăbim, tovarășe profesor ! Să-l lăsăm să meargă cîteva zile !

CERNEA : Și cu sînt de aceeași părere. După cîteva zile, cred că ne putem spune opinia. *(Întorcîndu-se spre director.)* Tovarășe Matei, să fie supravegheat cazanul, zi și noapte !

MATEI : Vom asigura permanență calificată, tovarășe Cernea !

CERNEA *(spre Stamatescu)* : Mergi și te oxihnește, tovarășe Stamatescu. Sau, poate, o plimbare de o oră-două, cu soția, pe zăpadă... Ți-ar face bine, te-ar înviora. Nu crezi ?

STAMATESCU : Îmi cereți ceea ce nu pot face ! Vreau să stau aici pînă la sfîrșit !

CERNEA : Cum dorești ! Mă gîndeam doar să-ți aricisești creierul, să te deconectezi puțin... Ce-ți face soția ?

STAMATESCU : Vă mulțumesc... Bine... Ea reprezintă echilibrul meu psihic... E ade-vărat, nu numai ea...

CERNEA : Elena este o femeie înțeleaptă și curajoasă ! Mai avem de învățat și noi, bărbații, cîte ceva de la soțiile noastre ! Nu ? *(Rîde, apoi, după o scurtă pauză.)* Orgoliul nu ne permite, însă, s-o recunoaștem deschis... *(Rîde, iar. Adresîndu-se celorlalți.)* Să hotărîm ca, peste patru zile, să ne întîlnim pentru a trage concluziile.

După patru zile, în biroul directorului. Toți sînt prezenți, așezați la masa de ședințe.

CERNEA (vesel): Iată că a sosit ziua mult așteptată! Cred că, astăzi, misterul care ne-a învăluit aproape două luni de zile va fi dezlegat. Vom răspunde la întrebarea cum a fost posibil ca acest dificil agregat, conceput și plămădit de același cap și de aceleași mîini, să ne dea atîta bătaie de cap. Vă las pe dumneavoastră, specialiștii, să vă spuneți cuvîntul. Tovarășe profesor Popovici!

POPOVICI (zimbînd): Pot spune abia acum, tovarășe Cernea, că ne-am făcut datoria! Am reușit! Am descoperit, în sfîrșit, cauza catastrofei produse aici! Este aproape incredibilă, dar realitatea ne-o confirmă!

CERNEA: Și, anume?

POPOVICI: Pentru prima dată, aici, la Galați, cazanul cauper, după proiectul inginerului Stamatescu, a fost pus în funcțiune în condiții de climă deosebite față de toate celelalte care există în țară. Din datele culese de noi rezultă că, în acea perioadă, temperatura aerului scăzuse brusc, neobișnuit pentru sfîrșitul lunii noiembrie: minus douăzeci de grade Celsius. În interiorul cazanului, la bolta acestuia, temperatura de lucru atinsese 1350 grade, iar presiunea, patru atmosfere. În această conjunctură, structura moleculară a oțelului O.L. 38, din care fusese construit cazanul cu pricina, s-a modificat și oțelul a devenit casant, asemănător sticlei. Același fenomen s-a petrecut și cu primul construit la scară redusă. Analizele făcute în laborator confirmă toate acestea.

CERNEA: Bine, bine, dar actualul...?

POPOVICI: Toate cazanele de acest fel, existente în țară, inclusiv cel actual, construit la scară, au fost montate la temperaturi caracteristice perioadelor de primăvară-vară. La acest lucru ne-am gîndit, și eu și profesorul Cozma, atunci cînd am propus reluarea cercetărilor și construirea altui cauper. Nu aveam atunci certitudinea că poate fi o cauză. Acum, putem spune că ipoteza emisă de noi a fost demonstrată!

CERNEA: Deci, asta ar constitui cauza principală! Și, pentru viitor?

POPOVICI: Pentru viitor, recomandăm folosirea altor oțeluri, cu calități superioare, eventual aliate. În felul acesta, darea lor în exploatare nu va mai fi condiționată de anotimp!...

CERNEA: Acest fenomen nu se cunoștea pînă acum!

COZMA: Necunoașterea n-a venit nici din incompetență, nici din incapacitate profesională! Din investigațiile întreprinse de noi, în perioada de cercetări, s-a constatat că în țară n-a fost dat în exploatare, în condiții similare, un asemenea obiectiv industrial.

POPOVICI: ...De asemenea, ca teme de cercetare, în perspectivă, să se studieze posibilitatea realizării unor agregate care să asigure o viabilitate sporită, o diminuare a volumului de reparații, a consumului de cărămidă și, implicit, a cheltuielilor de exploatare, în care să se obțină o temperatură mai ridicată a aerului, ceea ce ar reprezenta o importantă economie de coes și de hidrocarburi...

CERNEA: ...și, de ce să n-o spunem, să ne gîndim la realizarea unor asemenea agregate în care să se folosească și alte forme de energie, ca, de pildă, energia nucleară... Iată teme majore, care ar trebui să facă obiectul tezelor de doctorat ale specialiștilor noștri, teme luate din viață, care să vină în ajutorul oamenilor, pentru tihna și siguranța muncii și vieții lor, nu decupări din cărți și reviste, rotunjite, cizelate și lustruite. Ei, dar asta-i altă chestiune...

MAREȘ: Concluziile tovarășilor de la Timișoara sînt corecte. Poate că s-ar fi putut evita o asemenea catastrofă, dacă iustitiile de cercetări ar fi inclus în planurile lor asemenea teme.

CERNEA: Așadar, iată o a doua cauză...

MAREȘ: Eu, tovarășe Cernea, vă cer iertare pentru că mi-am afirmat neîncrederea în utilitatea celei de-a doua expertize! Ați avut dreptate cînd ne-ați spus că n-au fost epuizate toate căile de investigație. M-am pripit atunci, și regret!

STAMATESCU: Tovarășe Cernea...

CERNEA: Da, poftim, tovarășe inginer!

STAMATESCU: Acum, totul pare simplu... Dar, mă întreb: cum de n-am putut întui...? După atîta practică, cum de nu m-am gîndit măcar...

CERNEA: Răspunsul la întrebarea dumitale l-a dat profesorul Popovici...

ȚONEA (ridicîndu-se și intrerupîndu-l pe Cernea): După cite înțeleg eu, atît inginerul Stamatescu, proiectantul cauperului care a explodat, cît și inginerul Bejan,

construcătorul său, sînt absolviți de orice vină!

CERNEA (*se ridică de pe scaun : începe să se plîmbă, calm, prin birou*) : Vina, în cazul acesta, o a unui dușman comun, de temut : rutina, care poate deveni un flagel ! No paște acest pericol, pe oricare dintre noi, dacă lășăm creierul să lincezească ! Și, mi se pare că adevărata cauză aici trebuie căutată ! N-am reușit să-i scoatem pe unii oameni din încreția în care se complac ! Faptul că nu se întîmplase nici o nenorocire nu era un motiv, pentru oamenii noștri de știință, cercetători, constructori și tehnicieni, să nu ia în calcul toate ipotezele, chiar dacă probabilitatea înfăptuirii lor este o dată la o sută de ani, sau niciodată. Nu trebuie să așteptăm nenorociri care să ne pună în situația de a gândi ! Oricum, viața ne-a dat o lecție. Din păcate, prea aspră ! La ea ne vom gândi mult de-acum încolo ! Penal, consider că inginerul Stamatescu este nevinovat ! El rămîne același bun specialist și om de o cinste care nu poate fi pusă niciodată la îndoială. Am fost sigur de asta de la început ! Nevinovat este și inginerul constructor Bejan ! Dacă tovarășii de la „protecția muncii” — care aveau obligația, înscrisă, de altfel, în normele legale, ca în timpul probelor tehnologice să fi evacuat totul din jurul instalațiilor — și-ar fi făcut datoria, n-ar fi murit oameni. Pentru aceasta, își vor primi pedeapsa ! (El privește pe inginerul Pascu, care, nesuportîndu-i privirea, își pleacă capul.) De altfel, tovarășul Vlad a fost de acord cu măsurile luate de noi nici și le-n aprobat. (Privind spre Stamatescu, cu fața luminată de o bucurie lăuntrică.) Capul sus, tovarășe inginer ! Nu-i așa că întotdeauna e bine să sperii, să crezi ?

STAMATESCU : Ați avut dreptate, tovarășe Cernea. Pot spune acum că dumneavoastră m-ați salvat !

CERNEA (*zîmbind*) : De ce să exagerăm ? ! Și-apoi, nu se punea problema salvării dumitale ! Activitatea, conștiința dumitale constituiau garanția sigură a nevinovăției... A fost un coșmar pentru dumneata, dar și pentru noi...

STAMATESCU : Traumatismul poate fi vindecat, dar sechelele rămîn... Au murit oameni ! Am primit, într-adevăr, o lecție dureroasă... !

CERNEA (*se ridică și, odată cu el, și cei prezenți. Dă mîna cu fiecare, Se oprește un moment în fața inginerului Pascu*) : Îmi pare rău... Greșelile se plătesc, în viață... Uneori, prea scump ! Noroc bun ! (Les toți, în afară de director, căruia Cernea i se adresează.) Tovarășe Matei, spune-i, te rog, secretarei să-mi dea legătura cu Bucureștiul. (Se uită la ceas.) E 18,30. Vreau să vorbesc cu ai mei. (Directorul iese. Cernea își aprinde o țigară, se plîmbă prin birou.)

SECRETARA (*intrînd*) : Aveți legătura cu Bucureștiul, tovarășe Cernea !

CERNEA : Mulțumesc ! (*Ridică receptorul.*) Alo ! Alo ! Iulia, tu ești ? Bună seara ! Să ne trăiască Andreea, să ne bucurăm de viitorul ei ! (*Pauză.*) Da, am terminat. Totul e limpede. Ei, sînt mulțumit doar în parte... Da, bine, la revedere ! (*Iar pauză.*) Să trăiești, Andreea, mulți ani ! În cîteva ore, sîr să fiu și eu acasă ! Tu, pregătește șampania ! (*Ride.*) Da ! La revedere ! (*Inchide telefonul. Matei reintră. Cernea se apropie de fereastră, privind afară.*) Se ridică ceața, tovarășe Matei ! Voi ajunge și eu mai devreme acasă... (*Face iar cîteva pași prin birou, apoi se uită vesel la director.*) Tocmai astăzi, tovarășe Matei, cînd fiică-mea face douăzeci de ani !

S F Î R Ș I T

NOTE

Adevărate istorii parțiale

Este demnă de toată lauda inițiativa, devenită comună multor secretariate literare ale teatrelor din țară, de a edita, aniversar, la 10, 25, 50 sau 100 de ani de viață teatrală, volume sau cataloage documentare. De la albumul-monografie (Iași) la monografiile propriu-zise (Timișoara, Pitești etc.) și pînă

la cataloage (Brăila, Craiova, Oradea, Satu Mare etc.), avem prețioase repere istoriografice pentru o panoramă a teatrului românesc contemporan. În materialele consultate de noi, am remarcat bogata iconografie din spectacole reprezentative, afișe (care vor doveni, cu vremea, extrem de prețioase), portrete ale actorilor, însoțite de un mai scurt sau mai amplu istoric al teatrului respectiv (sau al mișcării teatrale din zonă). Urmează, de regulă, un „tablou” al mișcării actorilor în teatrul cercetat — pe stagiuni,

în cazurile ferioate. Astfel, cititorul își poate face o idee justă despre valoarea colectivului la un moment dat, despre opțiunile repertoriului etc. Cit privește istoricul repertoriului, foarte important pentru istoria generală a teatrului românesc, e bine să se permanentizeze formula înfățișării lui pe stagiuni.

Aceste volume și cataloage documentare contribuie la făurirea unei imagini complete asupra teatrului României de azi.

I. N.